

LANDSORGANISASJONEN I NORGE

PROTOKOLL

Ekstraordinært representantskapsmøte
8. desember 1981.

INNHOLDSFORTEGNELSE

Side:

Åpning og konstituering	3
Dagsordenens punkt 1 — Ansettelse av	
distriktssekretær på Gjøvik	4
Dagsordenens punkt 2 — Lønnsjusteringer	4
Debatten	7
Dagsordenens punkt 3 — Tariffrevisjonen 1982	8
Debatten	26
Votering	64
Navneliste	67

TALERLISTE

	Side:
Andersen, Finn	7
Bauck, Sidsel	53
Born, Arne	28
Brevik, Anders	43
Bøckmann, Egil	49
Davidson, Willy	45
Fjellheim, Svein	42
Frøysland, Rolf	30
Halvorsen, Tor	3, 4, 7, 8, 61, 65, 66
Haraldseth, Leif	19
Hasla, Arne	32
Hendricksen, Jardar	56
Hysvær, Einar	46
Haavik, Lars	37
Isaksen, Odd	39
Iversen, Oddrun	41
Jacobsen, Ingeborg	33
Karlsson, Arna	58
Kristensen, Willie	7
Myhre, Lars A.	47, 65
Nilsen, Finn	21, 59
Oen, Erling	52
Olsen, Rino	35
Oxholm, Svein-Erik	4, 7
Skytøen, Lars	35
Uglen, Albert	26
Ødegaard, Ivar	57

Landsorganisasjonen i Norge

holdt representantskapsmøte *tirsdag 8. desember 1981* i Folkets Hus' store sal i Oslo.

Møtet ble åpnet *kl. 10.00* av LOs formann, *Tor Halvorsen*, som på Sekretariatets vegne ønsket representantene og gjestene velkommen til det første møte i den nye kongressperioden.

Tor Halvorsen refererte Sekretariatets forslag til

DAGSORDEN:

1. Ansettelse av distriktssekretær på Gjøvik.
2. Lønnsjusteringer.
3. Tariffrevisjonen 1982.

VEDTAK: Sekretariatets forslag til dagsorden ble enstemmig godkjent.

Følgende **forretningsorden** ble enstemmig godkjent:

1. Møtets forhandlinger er ikke offentlige. Meddelelser til pressen skjer kun ved LOs presse- og informasjonskontor.
2. Ingen har rett til å få ordet mer enn 2 ganger i samme sak. Unntatt fra innledningsforedrag begrenses taletiden til 10 minutter første og 5 minutter annen gang. Til forretningsordenen gis ordet bare 1 gang og høyst 1 minutt for hver sak. For øvrig kan det stilles forslag til ytterligere tidsbegrensning og strek med de inntegnede talere.
3. Forslag innleveres skriftlig og undertegnet med vedkommendes navn. Intet nytt forslag kan tas opp etter at det er avsluttet satt strek med de inntegnede talere. Forslag som ingen forbindelse har med de på dagsordenen oppsatte saker, kan ikke behandles.
4. Alle vedtak skjer med alminnelig flertall. I tvilstilfelle eller når 10 representanter forlanger det, foregår avstemningen ved navneopprop.

5. I protokollen innføres bare forslagene og avstemningene samt de fattede beslutninger. Protokollen oppleses ved hvert møtes begynnelse, og for siste møte ved dets avslutning.

Hovedkasserer Svein-Erik Oxholm fikk ordet til en del praktiske opplysninger i forbindelse med reise- og diettregningene.

Dagsordenens punkt 1:

Ansettelse av distriktssekretær på Gjøvik

Tor Halvorsen: — Som vel de fleste er kjent med, er vår tidligere distriktssekretær på Gjøvik blitt overflyttet til det nyopprettede kontoret i Vestfold, og distriktssekretærstillingen i Oppland er da utlyst på vanlig måte. Ved søknadsfristens utløp forelå det 22 søkere.

Sekretariatet nedsatte en innstillingskomité bestående av:

Ole Knapp, Eivind Strømmen og Knut Nilsen.

Komiteén hadde intervju med en del av søkerne, og avga sin innstilling for Sekretariatet 17. september d.å. Sekretariatet fulgte komitéens innstilling, og under forutsetning av Representantskapets godkjenning, ble Åge Nordby, NJMF, ansatt som ny distriktssekretær i Oppland fylke.

Jeg fremmer følgende forslag til vedtak for Representantskapet:

«Representantskapet godkjenner Sekretariatets ansettelse av Åge Nordby som LOs distriktssekretær i Oppland fylke».

Ingen forlangte ordet til saken, og den ble tatt opp til *votering*:

VEDTAK: Ansettelsen av Åge Nordby som distriktssekretær i Oppland ble enstemmig godkjent.

Dagordenens punkt 2:

Lønnsjusteringer

Dirigenten, *Tor Halvorsen*, ga ordet til hovedkasserer *Svein-Erik Oxholm*, som holdt følgende orientering om lønssystemene i Landsorganisasjonen:

Funksjonærene organisert i Handel og Kontor har sine lønns- og arbeidsvilkår fastsatt i overenskomsten mellom Handel og Kontor og LO/forbundene.

Lønnsbestemmelser og stillingsbetegnelser er som for tilsvarende stillinger i staten, d.v.s. kontorassistent, kontorfullmektig m.v.

Endringer i denne avtalen forhandles det om etter samme system som i staten, sist pr. 1. oktober 1981.

Rengjøringsassistentene er lønnet i henhold til tariffavtale mellom Arbeidsmandsforbundet og LO.

De øvrige ansatte — saksbehandlere, avdelingsledere, revisorer, distriktssekretærer og de valgte tillitsmenn — er alle lønnet etter det offentlige lønnsregulativ. Lønningene er ikke fastsatt i tariffavtale — eller i dag knyttet opp til bestemte stillingsgrupper i staten.

Innplassering på lønnstrinn ble for saksbehandlere, avdelingsledere og distriktssekretærer siste gang justert pr. 1. januar 1975. Tilsvarende for tillitsmennene pr. 1. mai 1976.

Fra 1975/76 har en således fulgt den generelle lønnsutvikling i staten hva angår *lønnsregulativet*. (tallrekken).

Derimot har en ikke foretatt såkalte justeringer — d.v.s. opprykk fra lavere til høyere lønnstrinn — i takt med sammenlignbare stillinger i det offentlige.

Skjevheten har blitt større for hvert tariffoppgjør/justeringsoppgjør siden 1975/76. Særlig sterkt har utslaget blitt i inneværende tariffperiode. Grovt sett kan en si at samtlige stillingsgrupper i staten er flyttet opp ett lønnstrinn, de fleste ved justeringsoppgjøret pr. 1. oktober.

LO og de forbund som følger lønsplasseringen i LO, har derfor etter hvert kommet i en vanskelig situasjon når det gjelder kampen om kvalifisert arbeidskraft. Dette både når det gjelder rekruttering fra egne rekker, og ulike typer spesialister rekruttert i stor grad fra offentlige etater/departementene. Et annet — og viktig — forhold er også lønnsutviklingen for de nå ansatte medarbeidere. Som følge herav har Sekretariatet — med bakgrunn i justeringsoppgjøret i staten — besluttet å heve lønnen ett lønnstrinn for saksbehandlere og avdelingsledere, med virkning fra 1. oktober 1981.

Laveste alternativ for saksbehandlere vil etter dette bli ltr. 23 (125 000). Høyeste for avdelingsledere ltr. 31 (177 000).

I henhold til vedtektenes § 9 skal lønn til kongressvalgte, distriktssekretærene og revisorene behandles av Representantskapet.

Som nevnt ble tilsvarende sak sist behandlet i henholdvis 1975 og 1976.

Lønnen fastsettes i forhold til LO-formannens. I 1970 ble denne satt til daværende sjefsregulativ klasse 1 — i 1976 flatt overført til det nye lønnstrinnsystem i ltr. 26.

Denne plasseringen — som da tilsvarte underdirektør — er senere ikke endret. For ordens skyld — underdirektøren er i dag i ltr. 29.

I likhet med det som er gjort for saksbehandlere og avdelingsledere, finner Sekretariatet det riktig at tilsvarende justering også blir foretatt for tillitsvalgte og distriktssekretærer. Etter innstilling fra Revisjonsutvalget foreslås også ett lønnstrinns opprykk for revisorene. Endringene følger den regulering som har funnet sted i overenskomstene i det offentlige, og vil derfor ligge innenfor rammen av inntektsreguleringslovens bestemmelser.

Formann ltr. 27
Nestformann/hovedkasserer . ltr. 25
Sekretær ltr. 24

Distriktskontorene:

Leder ltr. 23
2. sekretær ltr. 22 med opprykk til 23 etter
6 års tjeneste i LO.

Revisjonen:

Revisjonssjef ltr. 27
Nestleder ltr. 25
Revisorer ltr. 21/24

Som tidligere nevnt, ble LO-formannens lønn i 1970 fastsatt til en bestemt stilling i staten. Jeg har tidligere redegjort for at disse forhold i dag er endret. Det har dessuten skjedd endringer i forholdet mellom avlønningen av LOs tillitsvalgte og de tillitsvalgte i etter hvert nokså mange forbund.

For på ny å få drøftet prinsippene for avlønning av LOs tillitsvalgte foreslår Sekretariatet at det nedsettes et utvalg bestående av:

Lars Skytøen, formann,
Rolf Hauge,
Albert Uglem,
fra Sekretariatet og

Ingeborg Jacobsen,
Gerd Landfald Nielsen,
fra Representantskapet.

Utvalgets vurderinger og konklusjoner — med Sekretariatets innstilling — skal foreligge til behandling på Representantskaps møte 26. januar 1982.

DEBATTEN:

Finn Andersen, Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund, mente at denne reguleringen av lønningene kom på et meget uheldig tidspunkt. — Med den dårlige stemningen som er til stede på enkelte arbeidsplasser i dag, og hvor man har organisasjonsproblemer, kunne jeg vært fristet til å foreslå at lønnsreguleringen blir utsatt til juni måned. Jeg beklager at forslaget om lønnsreguleringer blir fremmet nå, fordi det vil skape store vanskeligheter for de lokale tillitsmenn.

Willie Kristensen, Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund, sa at han ikke hadde merknader til selve innstillingen, men ville benytte anledningen til å minne om hva tidligere hovedkasserer Thor Andreassen lovet, — nemlig at Representantskapet skulle få en økonomisk oversikt over Den norske Fagorganisasjons Pensjonskasse. — Ved det forslaget om heving av lønningene som her er framsatt, vil Pensjonskassens økonomi bli ytterligere forverret.

Tor Halvorsen takket Svein-Erik Oxholm for orienteringen, og gjorde merksam på at det foreligger følgende to innstillinger fra Sekretariatet:

- «1. Med virkning fra 1. oktober 1981 heves lønnen 1 lønnstrinn for kongressvalgte tillitsmenn og distriktssekretærer i LO. Det samme gjelder for revisorene.»
- «2. Det nedsettes et utvalg som skal se på de fremtidige lønnsforholdene. Utvalget sammensettes av medlemmer fra LO's sekretariat og Representantskapet og får følgende sammensetning:
Lars Skytøen, formann
Rolf Hauge
Albert Uglem
Ingeborg Jacobsen
Gerd Landfald Nielsen.»

Svein-Erik Oxholm opplyste at Den norske Fagorganisasjons Pensjonskasses økonomiske forhold er til behandling i LO's organer, og at en tar sikte på å legge fram saken i sin fulle bredde på det ordinære representantskapsmøte i mai/juni.

— Når det gjelder de direkte konsekvenser for Pensjonskassen av det fremlagte forslaget til lønnsjusteringer, så skal en være klar over at det er et flertall av de som blir berørt av lønnsjusteringene som *ikke* er medlemmer av Pensjonskassen.

En gikk til *votering* over følgende forslag:

1. Med virkning fra 1. oktober 1981 heves lønnen 1 lønnstrinn for kongressvalgte tillitsmenn og distriktssekretærer i LO. Det samme gjelder for revisorene.

VEDTAK: Forslaget ble vedtatt mot 1 stemme.

2. Det nedsettes et utvalg som skal se på de fremtidige lønnsforholdene. Utvalget sammensettes av medlemmer fra LO's sekretariat og Representantskapet og får følgende sammensetning:

Lars Skytøen, formann
Rolf Hauge
Albert Uglem
Ingeborg Jacobsen
Gerd Landfald Nielsen

VEDTAK: Forslaget ble enstemmig vedtatt.

Tor Halvorsen ba om at LO's nestformann, *Leif Haraldseth*, overtok ledelsen av representantskapsmøtet.

Dagsordenens punkt 3:

Tariffrevisjonen 1982

Tor Halvorsen holdt følgende innledningsforedrag under dette punktet på dagsordenen:

«Den internasjonale økonomiske utvikling vil alltid danne en viktig bakgrunn når vi skal vurdere vår egen situasjon i tilknytning til våre tariffrevisjoner.

Perioden etter den annen verdenskrig og fram til begynnelsen av 70-åra var en uvanlig sterk vekstperiode i industrilandene. Dette førte til en sterk økning i verdenshandelen. Vi opplevde omfattende investeringer i nye produksjonsanlegg, en rask teknologisk utvikling og en lav arbeidsledighet.

I løpet av 70-åra har vi opplevd et brudd i denne utviklingen. Veksten i de fleste industriland har stoppet opp. I mange land

har den gått tilbake. Sammenlikner vi utviklingen i 60-åra med utviklingen etter 1973, kan den kort beskrives ved at veksten i bruttonasjonalproduktet er halvert, inflasjonen og arbeidsledigheten er tredoblet. Den politikk som regjeringene i de vestlige industriland legger opp til, medfører en utvikling med høy arbeidsløshet, svak produktionsvekst, fallende realinntekter for vanlige inntektstakere og nedskjæringer på offentlige budsjetter. Med andre ord, en politikk som er stikk i strid med arbeiderbevegelsens og fagbevegelsens interesser.

Dette fører til økende arbeidsledighet internasjonalt. I OECD-området har vi nå om lag 25 millioner arbeidsledige.

Vi må regne med at arbeidsledigheten minst vil stige til 28 millioner ved utgangen av 1982. Blir oppgangen svakere, eller ytterligere forsinket, vil også arbeidsledigheten bli større.

Mye tyder på at vi i de europeiske OECD-landene vil få en gjennomsnittlig arbeidsledighet mot slutten av neste år på nærmere 10 prosent.

Utviklingen i Norge

Det er ikke LOs oppgave å være pessimister. Det er det nok av andre som er. Tvert imot er det vel slik at foran et inntektsoppgjør bør vi slå an de optimistiske toner — det er andre som av prinsipp er pessimistiske foran ethvert inntektsoppgjør.

Men etter mitt syn står vi oss på at LO har et *realistisk* utgangspunkt. Med den stigende internasjonale arbeidsledigheten er det uomgjengelig *nødvendig* at vi har en realistisk vurdering av situasjonen. Skal vi fortsatt makte å sikre full sysselsetting i Norge, må vi nødvendigvis også ha et realistisk utgangspunkt.

Samtidig må jeg med situasjonen i norsk økonomi som utgangspunkt, få understreke at vi har rimelige muligheter for å sikre den fulle sysselsetting, forutsatt at Regjeringen gir denne arbeidsoppgaven høy prioritet. Når Norge hittil har greid seg bra gjennom det internasjonale konjunkturtilbakeslaget, skyldes da også dette: Den økonomiske politikken som har vært ført her i landet fra Arbeiderpartiregjeringenes side, og den ansvarlige holdning som fagbevegelsen har lagt til grunn ved bl.a. inntektsoppgjørene.

Mens den internasjonale økonomi i de seinere åra har vært kjennetegnet av lav økonomisk vekst, høy pris- og kostnadsstigning, stadig stigende arbeidsledighet og store underskudd i utenriksøkonomien, så har vi i vårt land hatt en ganske annen utvikling.

Her i landet har vi hatt en meget sterk vekst i sysselsettingen. Bortsett fra enkelte områder, er arbeidsledigheten holdt på et lavt nivå. Videre har vi hatt en sterk vekst i bruttonasjonalproduktet sammenliknet med andre land, også når oljevirkksomheten holdes utenom. Vi har nå fått overskudd i utenriksøkonomien, og det er gjennom 1970-åra gjennomført en rekke reformer som bidrar til at vi har en jevn fordeling av inntekter og levestandard. Vi har maktet å opprettholde et høyt fellesforbruk, noe som selvfølgelig spiller en sentral rolle i utviklingen av velferdssamfunnet, men også for den sosiale fordelingen av samfunns-goder.

Etter 1977 har vi maktet å forbedre konkurranseevnen med nærmere 15 prosent sammenliknet med andre land. I 1970-åra steg prisene i Norge noe svakere enn i OECD-området samlet, men det er ganske klart at vi nå er inne i en periode med sterk prisstigning også her i landet.

Alt i alt må vi trygt kunne slå fast at Norges økonomiske situasjon er sterk, særlig når vi tar de internasjonale forholdene i betraktning.

Det er derfor ikke noe grunnlag for å snakke om «krise» i vår økonomi. Selvfølgelig står vi overfor problemstillinger og utfordringer, men det gjør en i alle land. Etter den verdiprioritering som vi fra fagbevegelsens side legger vekt på, med full sysselsetting som det fremste målet, må vi slå fast at vi her i landet står i en usedvanlig gunstig situasjon.

I realiteten har vi en av de sterkeste økonomier som finnes.

Hovedoppgaven er nå å sikre at vi tar vare på de resultater som er oppnådd, at vi greier å føre en politikk for full sysselsetting videre, sikre fellesgodene og den sosiale profil.

Men skal vi makte dette, må vi her i landet være villige til å bruke økonomisk-politiske virkemidler på en aktiv måte for å styre utviklingen. Ikke minst har den seinere tids hendelser vist betydningen av at oljevirkksomheten fortsatt innpasses i vår økonomi slik at vi unngår et for sterkt pris-, kostnads- og omstillingspress. *Markedskreftene* kan ikke gi oss en utvikling fram til de mål som fagbevegelsen trekker opp.

Konservativ politikk er prøvd i en rekke land. Nær sagt over alt har det ført til økt arbeidsledighet — og ofte *stor* arbeidsledighet. Og nær sagt over alt har en rendyrket konservativ økonomisk politikk ført til større sosiale skjevheter.

Når jeg trekker fram disse enkle sannheter, er det fordi vi har sett en tendens til at den nåværende regjeringen forsøker å kaste ansvaret for gjennomføringen av den økonomiske politikken

over på Landsorganisasjonen. Statsministeren har nærmest erklært at det nå er opp til LO om det økonomisk-politiske opplegget kan realisere de mål Høyre-regjeringen har satt. Så enkelt er det ikke.

Norsk fagbevegelse har alltid i forbindelse med inntektsoppgjørene spilt en ansvarlig rolle. Men vi må selv definere hva vi mener er ansvarlig overfor våre medlemmers interesser. Vi verken kan eller vil stå som noen garantist for Høyre-regjeringens økonomiske opplegg. Det er *ikke* vi som har bedt om de skatteendringer som Høyre-regjeringen har lagt fram. Det er *ikke* vi som har bedt Høyre-regjeringen om å foreslå nedskjæringer på viktige områder på statsbudsjettet. Det er *ikke* vi som har bedt om å få et økonomisk opplegg som gir et klart svekket budsjett, med den sterkere prisstigning som vi må regne med vil følge av det. Det er heller *ikke* vi som har bedt om nedskjæringer på subsidiene med den ytterligere sterkere prisstigning som vil følge av det. Og det er *ikke* vi som har bedt om et samlet opplegg med en skjevare fordeling.

Alt dette gjør at vi ikke fra fagbevegelsens side kan stille oss som garantist for Regjeringens økonomiske opplegg.

Mange har spekulert på hvordan fagbevegelsen vil stille seg til en regjering utgått fra Høyre. Vårt svar er enkelt og klart: Vi vil, og må, samarbeide med enhver demokratisk valgt regjering i Norge. Vi vil ikke legge opp til noen eventyrpolitikk uansett regjeringsfarge. Men vi vil fremme våre synspunkter og krav også når det gjelder den økonomiske politikken, i tråd med vår egen definisjon av hva slags politikk som tjener våre medlemmers interesser.

Utviklingen av inntektspolitikken

Ser vi på utviklingen i 1970-åra, har vi bl.a. fått en klar utvikling i den statlige inntektspolitikken her i landet. I realiteten har myndighetene vært med på de fleste av oppgjørene som en slags tredje part. Selvfølgelig kan det ha vært elementer ved det enkelte oppgjør som vi fra fagbevegelsens side gjerne skulle sett annerledes, men likevel vil jeg påstå ganske bestemt at den økonomiske politikken og inntektsoppgjørene sett samlet har vært til fordel for de fagorganiserte i Norge.

Vi maktet å møte sysselsettingsproblemene på en helt annen måte enn i andre land. Vi har fått en klar forbedring gjennom 1970-åra av store grupperes lønninger. Vi har fått en utvikling i fellesgodene som har vært til fordel for de fagorganiserte og de

svake gruppene i samfunnet, og vi fikk i 1980-oppgjøret et klart gjennomslag i forbindelse med lavlønnsproblemet.

Jeg nøler derfor ikke med å si at innslaget av statlig inntektspolitikk som vi har hatt i 1970-åra, har vært til fordel både for landet og for fagbevegelsen.

Det standpunkt den nåværende regjering har inntatt til inntektspolitikken, får være dens eget ansvar.

I denne sammenheng vil jeg advare mot en ting: Fra fagbevegelsens side vil vi ikke kunne akseptere at oppgjøret — eller deler av det — sendes til lønnsnemnd. Skal først myndighetene holde seg utenfor oppgjøret, må det være i tillit til at alle parter gjør et ærlig forsøk på å finne fram til løsninger som alle interesser er tjent med. Spekulasjon i bruk av lønnsnemnd er ikke vårt forhandlingssystem tjent med.

Utviklingen i 1981 og LOs hovedmålsettinger

Ved tariffoppgjørene i 1980 og 1981 la LOs representantskap følgende hovedmålsettinger til grunn:

1. Sikre den fulle sysselsetting.
2. Dempe prisstigningen og trygge konkurranseevnen.
3. Vedlikeholde kjøpekraften for de brede lønnstakergrupper.
4. Sosialt rettferdig fordeling og forbedringer for de lavtlønte.

Den foreløpige rapporten fra Det tekniske Beregningsutvalg er lagt ut på bordene. Den gir informasjonen både om utviklingen i forhold til disse målsettingene og viktig bakgrunnsstoff for det oppgjøret vi står foran. Utvalgets analyse av årsakene til den sterkere prisstigningen, industriens konkurranseevne og kjøpekraftsutviklingen for ulike grupper, er til dels svært oppsiktsvekkende. De sier mye om næringslivets mangel på vilje til å innordne seg samfunnsmessige helhetsløsninger, særlig gjelder dette N.A.F.s holdning.

Prisstigningen

Prisstigningen i 1981 ble opprinnelig anslått til 11,5 prosent. Resultatet ble vesentlig annerledes. For å begrense den til ca. 13,5 prosent, var det nødvendig å innføre prisstopp og erstatte tariffbestemte indeksforhandlinger med skattelettelser. Siden august har dermed prisstigningen avtatt kraftig, men det er likevel grunn til å frykte at det underliggende prispress er sterkt. LO har vært innforstått med at prisstoppen i sin nåværende form må oppheves fra 1. januar 1982. Skattelettelser, svekket finans-

politikk og nedbygging av matvaresubsidiene vil forsterke prispresset ytterligere. Uten at det settes inn alternative tiltak, er det grunn til å frykte et kraftig prishopp fra årsskiftet.

Hva er det så tiltakene må bestå i? Beregningsutvalgets analyse av årsakene til den sterkere prisstigning gir klart inntrykk av at omleggingen til økt vekt på priskonkurranse ved siste årsskifte ikke gir den tilstrekkelig effekt på prisstigningen.

På tross av denne analysen, som er kjent i departementet, opplyser forbrukerstatsråden at prisstoppen skal erstattes av økt konkurranse og en meldepliktsordning som forplikter bedriftene til i ettertid å innmelde realiserte prisøkninger. Dette innebærer at myndighetene i realiteten ikke har noen prispolitikk. Selv av en Høyre-statsråd må vi kunne forlange at en også er opptatt av andre årsaker til prisstigningen enn lønningene.

Inntil et prispolitisk opplegg foreligger, er prisutviklingen i 1982 et stort usikkerhetsmoment. Regjeringen har ansvaret for prisstigningen. Derfor må den treffe tiltak som reduserer dette usikkerhetsmomentet.

Lønnsutvikling og kjøpekraft

Rikslønnsnemndas kjennelse forutsatte en årslønnsvekst for de grupper som LO organiserer i det private arbeidsliv på 9,4 prosent. I de to første kvartaler var lønnsutviklingen såvidt lav at det så ut til at vi ikke skulle nå opp i dette. Den foreløpige lønnsindeksen for 3. kvartal i bergverksdrift og industri viste klart sterkere stigning. Om dette bekreftes i den endelige statistikken, kan sluttresultatet bli en årslønnsvekst på 10 prosent. Beregningsutvalget har lagt dette til grunn bl.a. i sine kjøpekraftsberegninger. Beregningene viser at vi om lag har oppfylt vår målsetting om uendret kjøpekraft for de brede lønnstakergrupper og kjøpekraftsvekst for de lavtlønte. Inntrykket forsterkes også om åra 1980 og 1981 ses i sammenheng.

Men det er en ting som er viktig å merke seg, nemlig at medlemsbedriftene i N.A.F. har vært meget rausere med tillegg overfor funksjonærene utenfor LO. Bedriftene har tydelig følt seg høyt hevet over skatteomleggingens forutsetninger, innteksreguleringsloven, hensynet til konkurranseevnen og sine begrunnelser for «tak» på lønnsgradningen for disse grupper ansatte. I gjennomsnitt er funksjonærenes årslønn økt med 12,8 prosent. Deres lønnsnivå er ca. 30 prosent høyere enn arbeidstakerne for øvrig. For ledende funksjonærer med et vesentlig høyere lønnsnivå, er lønnsveksten nærmere 12 prosent. For disse

har kjøpekraften økt betydelig — stikk i strid med Stortingets forutsetninger.

Lønnsøkning og konkurranseevne

Funksjonærenes sterkere lønnsøkning fører til en svekkelse av industriens konkurranseevne i 1981. Beregningsutvalget anslår svekkelsen til om lag 1 prosent. Med samme årslønnsvekst for funksjonærer og arbeidere i kroner som var forutsatt for oppgjøret i 1981, ville vi fått en forbedring på om lag 1 prosent. Selv om fagbevegelsen fortsatt vil tillegge konkurranseevnen i tradisjonell industri stor vekt, bør N.A.F. ikke argumentere for sterkt med dette hensynet under vårens oppgjør, da kan de komme til å møte seg selv i døra.

Det er å håpe at Beregningsutvalgets vurderinger leder til større realisme både i den industripolitiske og inntektspolitiske debatten.

Tap i industriell konkurranseevne er heller ikke bare noe som hører 1970-åra til. Nyere beregninger viser at vi har tapt konkurranseevne også i 1960-åra. Det kan være flere årsaker til det, bl.a. at vi hele tida har sørget for å holde et høyt nivå på sysselsettingen. I 1970-åra blandet oljevirkksomheten og virkningene av den internasjonale lavkonjunkturen seg inn i drakampen om tilgjengelige ressurser.

Når vi siden 1977 har styrket vår konkurransemessige stilling med bortimot 15 prosent, har dette i første rekke skjedd gjennom lavere lønnsvekst enn i våre konkurrentland. Tilpasningen var nødvendig for å sikre balansen i vår utenriksøkonomi. I lengden kan vi imidlertid ikke søke å forbedre vår konkurransemessige stilling i forhold til land med helt andre prioriteringer i den økonomiske politikken. En viktig årsak til deres sterkere produktivitetsvekst er at bedrifter legges ned og folk sies opp i et omfang som ikke er forenlig med målsettingen om full sysselsetting. Heretter får vi heller søke å holde kostnadsveksten, og det er mer enn lønninger, i norsk næringsliv på linje med våre konkurrentland. Dette krever at ansatte i skjermerte sektorer og innenfor oljevirkksomheten også erkjenner dette. Vi må sikre produktivitetsveksten gjennom forsterket innsats i den teoretiske og praktiske opplæringen. Det må utformes en aktiv strukturpolitikk overfor alle næringer.

Om vi skal lykkes, tåler vi ingen gjentakelser av den seinere tids hendelser innenfor oljevirkksomheten. Jeg viser her til hva jeg tidligere har sagt om nasjonal styring ved overføring av operatøransvar til norske selskaper, særlig Statoil, og gjennom-

gripende endringer i skattesystemene og konsesjonsbestemmelsene. I fagbevegelsen må vi også tilrettelegge vår egen organisasjonsstruktur, slik at vi med større kraft kan fylle vår oppgave på sokkelen.

En hovedårsak til den svakere produktivitetsveksten, særlig i den del av norsk industri som produserer for innenlandsk salg, har i de seinere år vært tilstramning i den innenlandske etterspørselen. Ensidig vektlegging av konkurranseevnen løser ikke dette problemet. Skal vi øke produktivitetsveksten i industrien totalt, må kjøpekraften til norske forbrukere kunne forbedres. Denne balansen er framhevet i forslaget til vedtak. Balansen kan ikke skapes ensidig gjennom skattelettelser. Tvert imot krever hensynet til prisstigningen en stram finanspolitikk. Fortjenesten i norsk næringsliv er nå brakt tilbake til nivået i begynnelsen av 1970-åra. Bedriftene må derfor også bidra på dette området.

Lavlønnsspørsmålet

Vi fikk et gjennombrudd for lavlønnsspørsmålet ved inntektsoppgjøret i 1980. Dette ble fulgt ved oppgjøret i år. Selv om resultatene på dette feltet har skapt andre problemer for oss, bl.a. ved at Rikslønnsnemnda innførte «tak» på lønnsglidningen i 2. avtaleår, nøler jeg ikke med å si at det var en nødvendig prioritering vi den gang foretok fra fagbevegelsens side når det gjaldt å bedre de lavtløntes forhold.

Vi må nå finne fram til en ordning som sikrer og trygger det som er oppnådd, men som samtidig fjerner de svakhetene ordningene har medført.

Lavlønnsordningene i 1980 innebar for mange bedrifter og bransjer betydelige lønnsøkninger. Ifølge lønnsstatistikken medførte det generelle tillegget, lavlønnsstillegget og garantitillegget samlet en lønnsøkning i 1. avtaleår på nærmere kr. 10,— pr. time, eller 40 prosent i enkelte bransjer. Dette gjaldt særlig innenriks sjøfart, rengjøring, vaktelskaper, hotell- og restaurantvirksomhet, men også innenfor enkelte andre bransjer som tekstil og bekledning og nærings- og nytelsesmiddelindustrien var utslagene betydelige.

Det ville ikke vært økonomisk mulig med slike uttellingar om bedriftene på eget grunnlag skulle bære hele kostnadsveksten fullt ut. For å forhindre en brå belastning på bedriftenes økonomi, som kunne sette mange arbeidsplasser i fare, så vi den gang klart behovet for en skrittvis tilpasning til det høyere lønns-

nivå. Den solidariske lønnsutjevningsordningen som vi kom fram til, muliggjorde dette.

Allerede i utgangspunktet var vi klar over at en slik lønnsutjevningsordning ikke kunne bli en varig del av det økonomiske systemet. Det var en midlertidig ordning, noe som også var forutsetningen i alle de bakgrunnsdokumentene og innstillingene som lå til grunn for fagbevegelsens engasjement den gang.

På sikt må prinsippet være at bedriftene selv må betale og bære sitt lønnsnivå. Hvis fondsordningen skulle bli en fast del av vårt økonomiske system, ville den raskt få et betydelig omfang — et omfang som vi ikke greier å føre videre. Utviklingen hittil bekrefter dette. I 1980 ble fondet anslått til å forestå utbetalinger på ca. 125 mill. kr. De 35 øre pr. time som i dag utgjør premien til fondet, motsvarer en årlig utbetaling på ca. 240 mill. kr. Med stigende lønnsnivå vil utbetalingene og innbetalingene øke tilsvarende.

Hvis en fondsordning skulle bli en fast og stadig mer omfattende del av vårt økonomiske system, ville vi på sikt risikere uønskede bivirkninger i form av konservering av vår bedriftsstruktur. Det endelige resultat kunne dermed lett bli at den gjennomsnittlige lønnsevnene i vårt næringsliv ble redusert, og at arbeidsplassene på sikt ble utrygge.

For å unngå en slik utvikling, forutsatte LOs kongress i handlingsprogrammet for innværende kongressperiode at Lavlønnsfondet og den solidariske lønnsutjevningsordningen på sikt måtte bygges ned samtidig med at garantiordningen ble opprettholdt. Dette måtte skje gradvis over en viss periode slik at drastiske virkninger for prisstigningen, forvridninger i konkurranseevnene og negative virkninger for sysselsettingen ble unngått.

En del analyser som en har foretatt i LO, viser klart at det bør være mulig å finne fram til enklere og smidigere måter å sikre de hensyn Lavlønnsfondet i dag ivaretar. Beregningene viser at vel 80 prosent av utbetalingene skjer innenfor bransjer som er skjermet mot utenlandsk konkurranse. På sikt bør bedriftene i en slik skjermet konkurranseposisjon sikres mulighet for å dekke lønnsnivået i markedet, f.eks. prissetting som setter bedriftene i stand til å betale rimelige lønninger til sine ansatte uten overføringer.

Med utgangspunkt i dette, innbyr derfor Sekretariatet LOs representantskap til å gjøre vedtak om at Lavlønnsfondet over et visst tidsrom erstattes av lønnstillegg som fullt ut bæres av de enkelte bedrifter. LO må her ta kontakt med N.A.F. med sikte på

en prinsippavtale om avviklingen av Lavlønnsfondet over en 3—4-årsperiode. Forhandlingene må gjennomføres slik at de ikke forstyrrer forhandlingene om tariffrevisjonen 1982, og slik at en sikrer de fordelene som lavlønnsgruppene har oppnådd gjennom denne ordningen.

Sekretariatets forslag om dette er lagt ut på representantenes bord.

Spørsmålet om oppgjørsform er ikke — og bør heller ikke være — noe prinsippspørsmål for fagbevegelsen. Oppgjørsformen må som tidligere vurderes på selvstendig grunnlag i forbindelse med hvert enkelt inntektsoppgjør. De forskjellige oppgjørsformene har hver for seg sine fordeler og ulemper, og ved hvert enkelt inntektsoppgjør må vi derfor vurdere oppgjørsformen ut fra de mål og oppgaver som er sentrale for fagbevegelsen i hver enkelt periode.

Den økonomiske og politiske situasjon, organisasjonsmessige problemstillinger og utviklingen innen hvert enkelt tariffområde er, problemstillinger som må vurderes i forbindelse med valg av oppgjørsform.

Vi har nå bak oss en lang periode med samordnede og til dels ganske sentraliserte oppgjør. I 1970-åra har alle inntektsoppgjør bortsett fra 1974, vært gjennomført som samordnede oppgjør. Vi har oppnådd store resultater ved denne oppgjørsformen, men det er samtidig klart at en så sterk grad av samordning som vi har hatt i praksis, også skaper en rekke problemer i forhold til tariffavtalene for de enkelte tariffområder.

Erfaringen fra tidligere er at det med jevne mellomrom er nødvendig å gå inn for forbundsvise oppgjør, fordi en da kan få rettet opp skjevheter som etter hvert oppstår i tariffavtalene.

I tillegg til dette har vi i det siste sett at en innenfor N.A.F.-bedriftene ikke er villig til å følge samordningen for de utenfor LO. Vi ser klare forskjellsbehandlinger til grupper utenfor LO. Dette må få konsekvenser. At ikke heller Rikslønnsnemnda har forstått behovet for en total samordning i et samordnet oppgjør, er selvfølgelig bare å beklage.

Spørsmålet om oppgjørsformen ble inngående behandlet på Kongressen i vår, og Kongressen uttalte følgende:

«De ulike forbundsområder i LO arbeider etter forskjellige avtalesystemer. Samordningen av tariffoppgjørene medfører bindinger i forhold til forbundenes muligheter til en teknisk gjennomgang av de ulike avtalesystemene. Med bakgrunn i dette og den raske teknologiske utviklingen, må Representantskapet vurdere om tariffoppgjøret i 1982 bør søkes gjennomført som et forbundsvist oppgjør.»

Etter gjennomgang av de forskjellige momentene som vi må ta hensyn til ved årets inntektsoppgjør, vil Sekretariatet foreslå overfor Representantskapet at oppgjøret i 1982 gjennomføres som et forbundsvist oppgjør. Hovedbegrunnelsen for dette er at vi nå ser at det er et sterkt behov for en revisjon av overenskomstene i de enkelte avtaleområdene.

Jeg vil gjerne få si noen ord om hva et forbundsvist oppgjør er, slik at det ikke er noen tvil om det. Et forbundsvist oppgjør må forutsette at forbundene selv fremmer sine krav, og selv gjennomfører sine forhandlinger. Den eneste felles holdning som vi har tatt med i Sekretariatets forslag overfor Representantskapet, er at alle avtaler bør være to-årige. Utover dette må de enkelte forbundene stå helt fritt i hvordan de ønsker å legge opp sine krav, og hvordan de ønsker å gjennomføre sine forhandlinger.

Vi kommer imidlertid ikke utenom at enkelte spørsmål i forbindelse med lavlønsspørsmålet må behandles av LO sentralt. Det er først og fremst de ting som har sammenheng med de overføringsordninger som har vært nødvendige for å gjennomføre garantiordningen, og jeg viser til det jeg tidligere har sagt om dette spørsmålet. Men det må da også være slik at eventuelle forbedringer av garantisatsen og andre lavlønnsordninger som det enkelte forbund måtte oppnå i de forbundsvise forhandlingene må belastes de enkelte bedrifter direkte. Det ville gi en helt umulig og uholdbar situasjon om enkelte forbund kommer fram til avtaler som innebærer utvidelse av overføringsordningene gjennom Lavlønnsfondet, uten at dette skjer felles for alle forbund.

Også når det gjelder spørsmålet om å fjerne «taket» på lønns- og glidningen, må dette reises på forbundsvist plan. De enkelte forbund må i det hele tatt selv vurdere hvordan de skal formulere sin forhandlingssituasjon og sin forhandlingsposisjon.

Med dette anbefaler jeg Sekretariatets forslag til vedtak. Forslaget vil bli referert av Leif Haraldseth. Sekretariatets forslag til vedtak er mot én stemme. Finn Nilsen, som her representerer mindretallet, vil begrunne sitt eget forslag.

Sekretariatets forslag vil etter vårt syn gi det enkelte forbund muligheter til å tilpasse kravene innenfor forutsetningene i det enkelte tariffområde. Selv om vi skal forhandle forbundsvist, er det likevel en samlet fagbevegelse som bør stå bak opplegget. Vi er alle forpliktet av Kongressens vedtak, prioriteringer og målsettinger i Handlingsprogrammet. Vi må søke å oppnå resultater som gjør det mulig å videreføre 1970-åras tariffpolitiske arbeid:

full sysselsetting, opprettholdelse av en høy kjøpekraft og særlig forbedringer for de lavtlønte.

At forhandlingene blir vanskelige, skal ikke underslås, selv om vår økonomi er rimelig sterk. For første gang på nærmere 50 år vil vi imidlertid stå overfor en ren Høyre-regjering. Denne vil være Kartellets arbeidsgivermotpart. N.A.F.s politiske innflytelse er blitt klart styrket. Jeg regner likevel med at de krefter som står i mot også har et realistisk utgangspunkt. I så tilfelle bør vi kunne ha rimelige muligheter for å løse de oppgaver et tariffoppgjør pålegger alle parter.

Skulle man ikke ha en realistisk holdning kan det på den annen side gå riktig galt. Når en er inne på realisme, er det nærliggende å peke på Regjeringens siste utspill i salderingsproposisjonen.

En beregnet lønnsutvikling på 7 % fra 1981 til 1982 for å møte en prisstigning de selv ikke ønsker å definere størrelsen på. En slik lønnsutvikling vil i realiteten bli et 0-oppgjør. Det er med andre ord litt av et bidrag den sittende Regjering har kommet med, eller kanskje vi skal si det på en annen måte: Det kan bli kostbart for oss alle å ha en Regjering utgått av Høyre.

Dirigenten takket LOs formann, Tor Halvorsen, for foredraget, og refererte Sekretariatets forslag til uttalelse fra Representantskapet 8. desember 1981 om Inntektsoppgjøret 1982.

Forslaget har følgende ordlyd:

1. Den økonomiske situasjon

Selv med en svak økonomisk oppgang neste år, vil arbeidsledigheten internasjonalt stige i 1982. Etter prognosene vil 26 millioner mennesker være ledige i OECD-området mot slutten av 1982. Dette tilsvarer en arbeidsledighet på 9–10 prosent i de europeiske OECD-land.

I mange land møtes denne situasjonen med nedskjæringer på de offentlige budsjettene og nedgang i kjøpekraften. Hensynet til prisstigningen prioriteres på bekostning av sysselsettingen. På denne måten forsterker den økonomiske politikken i mange land den svake utviklingen i internasjonal økonomi.

I Norge har den økonomiske politikken som har vært ført av Arbeiderpartiets regjeringer sikret sysselsettingen. Viktige oppgaver har vært løst, og fellesforbruket har vært holdt på et høyt nivå. Gjennom denne politikken og tariffpolitikken har det vært sikret en sosial profil i tråd med fagbevegelsens mål, og vi har maktet å opprettholde kjøpekraften for de store gruppene.

2. Oppgaver i forgrunnen

Fagbevegelsen vil fortsatt stille følgende oppgaver i forgrunnen:

- Full sysselsetting
- Sikre fellesgodene og en sosial profil
- Dempe pris- og kostnadsveksten

I tillegg til dette er opprettholdelse av kjøpekraften et sentralt element i fagbevegelsens politikk. Det er særlig grunn til å peke på sammenhengen mellom opprettholdelse av kjøpekraften og sysselsettingen.

Representantskapet understreker at myndighetenes økonomiske politikk er avgjørende for at disse målene skal kunne realiseres.

Samlet vil en politikk etter disse retningslinjer være et bidrag til å sikre velferdsstaten i en vanskelig internasjonal situasjon.

Landsorganisasjonen må til enhver tid vurdere myndighetenes økonomiske politikk ut fra disse forutsetningene.

3. Alminnelige vurderinger

Oppgjørsformen må vurderes på selvstendig grunnlag i forbindelse med hvert enkelt inntektsoppgjør. De forskjellige oppgjørsformene har hver for seg sine fordeler og ulemper, og hvert enkelt inntektsoppgjør må derfor vurderes ut fra de mål og oppgaver som er sentrale for fagbevegelsen hvert enkelt år. Bortsett fra 1974, har inntektsoppgjørene i 1970-åra vært gjennomført som samordnede oppgjør. Stort sett har oppgjørene gitt resultater i tråd med fagbevegelsens alminnelige mål. En så lang periode med en så sterk grad av samordning som vi har hatt i praksis, skaper imidlertid også en rekke problemer.

Landsorganisasjonens kongress i 1981 uttalte følgende om oppgjørsformen i 1982:

«De ulike forbundsområder i LO arbeider etter forskjellige avtalesystemer. Samordningen av tariffoppgjørene medfører bindinger i forhold til forbundenes muligheter til en teknisk gjennomgang av de ulike avtalesystemene. Med bakgrunn i dette og den raske tekniske utviklingen, må Representantskapet vurdere om tariffoppgjøret i 1982 bør søkes gjennomført som et forbundsvist oppgjør.»

4. Ut fra en samlet vurdering, vil Representantskapet uttale:

1. Under henvisning til bl.a. behovet for revisjon av overenskomstene i de enkelte avtaleområder, gjennomføres tariffoppgjøret i 1982 som et *forbundsvist oppgjør*.
2. Alle avtaler bør være 2-årige. Det avtales *reguleringsbestemmelse* for annet avtaleår på fritt grunnlag.
3. I forbindelse med *lavlønsspørsmålet* må avtalen om *garantiordningen* opprettholdes.

Eventuelle forbedringer av garantiordningen og andre lavlønnsordninger som de enkelte forbund måtte oppnå i de forbundsvise forhandlingene, må belastes de enkelte bedrifter direkte.

4. Utover dette må de enkelte forbund selv vurdere hvilke krav som skal reises ved tariffrevisjonen, herunder også spørsmålet om å fjerne taket på lønnsglidningen.»

Dirigenten fant det også riktig å referere det andre forslaget til uttalelse fra Representantskapet, som gjelder *Finansiering av garantitilleggene*:

Finansiering av garantitilleggene

Lavlønnsordningene i 1980 innebar betydelige lønnsøkninger for mange bedrifter og bransjer. Dette gjaldt særlig innenriks sjøfart, rengjøring, vaktelskaper, hotell- og restaurantvirksomhet, men også innenfor enkelte

andre bransjer som tekstil og beklednings og nærings- og nytelsesmiddelindustrien var utslagene betydelige.

Det ville ikke vært økonomisk mulig å finansiere disse lønnsøkningene om bedriftene på eget grunnlag skulle bære hele kostnadsveksten. For å hindre en brå belastning på bedriftenes økonomi, som kunne sette mange arbeidsplasser i fare, så Landsorganisasjonen klart behovet for en skrittvis tilpasning til det høyere lønnsnivå. Den solidariske lønnsutjevningsordningen muliggjorde dette.

Allerede i utgangspunktet var en klar over at en slik lønnsutjevningsordning ikke kunne bli en varig del av det økonomiske systemet. Hvis en fondsordning skulle bli en fast og stadig mer omfattende del av vårt økonomiske system, ville vi på sikt risikere uønskede bivirkninger i form av en uheldig konservering av vår nærings- og bedriftsstruktur. Det endelige resultat kunne dermed lett bli at den gjennomsnittlige lønnsevn i vårt næringsliv ble redusert, og at arbeidsplassene på sikt ble utrygge.

For å unngå en slik utvikling, forutsatte LOs kongress i handlingsprogrammet for inneværende kongressperiode at Lavlønnsfondet og den solidariske lønnsutjevningsordningen på sikt måtte bygges ned samtidig med at garantiordningen ble opprettholdt. Dette måtte skje gradvis over en viss periode slik at dramatiske virkninger for prisstigningen, forvridninger i konkurranseevnen og negative virkninger for sysselsettingen ble unngått.

I denne nedbyggingsperioden er det likevel, både av prinsipielle og økonomiske årsaker, viktig at flest mulig av LOs medlemmer innenfor private og kooperative virksomheter omfattes av det solidariske trekket til Lavlønnsfondet. Avtaleområder som ikke har trekk til Lavlønnsfondet i sine tariffavtaler, bør derfor få ordnet dette ved tariffrevisjonen våren 1982, slik at Sekretariatets vedtak av 18/8 1980 kan settes i verk.

Med utgangspunkt i dette, innbyr Sekretariatet LOs representantskap til å gjøre følgende vedtak:

1. Lavlønnsfondet må over et visst tidsrom erstattes av lønnstillegg som fullt ut bæres av de enkelte bedrifter. LO må ta kontakt med N.A.F. med sikte på en prinsippavtale om utviklingen av Lavlønnsfondet over en 3—4-årsperiode. Forhandlingene må gjennomføres slik at de ikke forstyrrer forhandlingene om tariffrevisjonen 1982.
2. De avtaleområder innenfor private og kooperative virksomheter som ikke har solidaritetstrekk til Lavlønnsfondet som en del av tariffavtalen, må søke å innarbeide trekkordningen ved vårens tariffrevisjon.»

Dirigenten gjorde merksam på at det forelå en dissens på det ene forslaget fra Finn Nilsen, og han fant det da naturlig at Finn Nilsen fikk anledning til å redegjøre for sitt syn.

Finn Nilsen, Sekretariatet: — Jeg har — i motsetning til flertallet — kommet til den konklusjon at vi vil være best tjent med et samordnet oppgjør også ved tariffrevisjonen 1982. Dvs. den samme oppgjørsform vi hadde i fjor, som vi kalte «frie forbundsvise forhandlinger innenfor en felles økonomisk ramme». Det må forhandles sentralt om den økonomiske ramme om oppgjøret. Fordelingen av denne økonomiske ramme må være gjenstand for reelle forhandlinger mellom de enkelte forbund og de res-

pektive arbeidsgivermotparter. Det må gis muligheter for forbundene å rette opp skjevheter i sine avtaleforhold.

I LOs Handlingsprogram heter det om oppgjørsformen bl.a.:

«Valget av oppgjørsform er ikke et prinsippsspørsmål, men må vurderes i forhold til hva som til enhver tid er mest hensiktsmessig og arbeidsoppgavene som skal løses.»

Videre heter det:

«Den økonomiske situasjon, hensynet til slagkraften i en solidarisk inntektspolitikk og kravene for øvrig, må avgjøre valget.»

Hvilke arbeidsoppgaver og krav må for fagbevegelsen stå i forgrunnen ved neste års tariffoppgjør? Jeg vil igjen sitere følgende fra Handlingsprogrammets avsnitt om Inntektspolitikk, mål og midler:

«Landsorganisasjonen i Norge vil utforme tariffpolitikken med sikte på en fortsatt utjamning og en rettferdig inntektsfordeling.»

Og videre:

«Garantibestemmelsen som i 1980 ble nedfelt i tariffavtalene for ansatte i det private arbeidsliv, vil være et sentralt virkemiddel i tariffpolitikken og bør derfor utvikles videre slik at den gir et mer rettferdig utslag for den enkelte.»

Videre vil jeg vise til Sekretariatets uttalelse i Punkt 2, der det bl.a. heter:

«Fagbevegelsen vil fortsatt stille følgende oppgaver i forgrunnen:

- full sysselsetting.
- sikre fellesgodene og en sosial profil.
- dempe pris- og kostnadsveksten.
- sikre konkurranseevnen.
- I tillegg til dette er opprettholdelse av kjøpekraften et sentralt element i fagbevegelsens politikk.»

Alle disse oppgaver som her er nevnt, tilsier mer enn noen sinne, og kanskje spesielt ved tariffoppgjøret neste år, et samordnet oppgjør. Til tross for dette går flertallet inn for et forbundsvist oppgjør, der forbundene skal stå fritt, ikke bare når det gjelder lønnsreguleringer, men også spørsmål om reguleringsbestemmelser for 2. avtaleår, forbedringer av garantiordningen og andre lavlønnsordninger samt spørsmålet om å fjerne taket på lønnsglidningen, — som alle er saker av felles interesse for hele fagbevegelsen. Når vi så på toppen har en økonomisk situasjon som kan føre til stor arbeidsløshet, så må jeg si at det

undrer meg hvilke vurderinger som ligger til grunn for flertallets innstilling om et forbundsvist oppgjør. Selv om det er myndighetene som har hovedansvaret for den økonomiske politikken, må også fagbevegelsen ta sin del av ansvaret.

Den oppgjørsform flertallet legger opp til, er en alles kamp mot alle, der den sterke vil vinne og den svake tape.

Samordnet inntektsoppgjør, dvs. at flere grupper i samfunnet er med i oppgjøret, er nødvendig for å nå de lønnspolitiske målsettinger. Samordnet oppgjør gjør det også i større grad mulig å se lønnstilleggene i et rettferdssammenheng og i sammenheng med samfunnsøkonomien. Dersom de enkelte lønnstakerorganisasjoner skal drive overbudspolitik, er det i første rekke de lavlønnte som får lide. Det er bare når alle krefter innenfor LO samordner sine interesser at vi kan oppnå vår målsetting om en fortsatt utjamning og rettferdigere inntektsfordeling. For å kunne nå et slikt mål må LO styre og lede lønnsutviklingen i landet. Hvis LO skal styre og lede lønnsutviklingen, så forutsetter det at også organisasjoner utenfor LO samordner sin lønnspolitikk med fagbevegelsen. Jeg vil derfor understreke at da må også fagbevegelsen være villig til en samordning innad. Hvis forbundene innenfor LO skal stå fritt i sin lønnspolitikk, så må de også godta at organisasjoner utenfor LO vil gjøre det samme. Et forbundsvist oppgjør vil åpne mulighetene for organisasjoner utenfor LO til å drive sin egen form for lønnspolitikk, og disse organisasjoner vil hilse et vedtak om et forbundsvist oppgjør med glede.

En betenkelig side ved forbundsvist oppgjør, som også oppgjøret i 1974 er et eksempel på, er at enkelte grupper på lovlig måte benytter seg av den mulighet de har til å bruke streik eller trussel om streik for å oppnå høyere lønnstillegg enn selv de lavest lønte. Dette gjelder i første rekke de som kan opptre som pressgrupper, og som i de fleste tilfeller fra før ligger høyt i lønnsbildet. En solidarisk lønnspolitikk er etter min mening at hele fagbevegelsen står samlet og bruker sin styrke for å oppnå de lønnspolitiske målsettinger. Skal vi bruke streikeretten, må det være for å oppnå denne målsetting. Erfaringer fra andre land hvor streik hører med til dagens orden, viser at resultatet av denne frie lønnskamp er at de sterkeste får mest og at lavlønnsgruppene, de fattigste gruppene, blir fattigere.

Det skulle være unødvendig å vise til den klare tendens vi har hatt i den senere tid der sterke pressgrupper har benyttet aksjoner og streiker for å oppnå fordeler langt utover det som flertal-

let av de fagorganiserte har. Sett fra de lavløntes side, er dette en skremmende utvikling, og etter min mening vil denne tendensen forsterke seg hvis vi neste år får et forbundsvist oppgjør.

Etter å ha fulgt diskusjonen i den senere tid om oppgjørsformen, kan man få det inntrykk at et forbundsvist oppgjør vil løse alle problemer i forbindelse med tariffoppgjøret i 1982. Jeg tror at et forbundsvist oppgjør i 1982 vil skape større problemer enn det de løser. Hva med forholdet til organisasjoner utenfor LO, når disse skal stå fritt i sin lønnspolitikk? Hva med krav til N.A.F. når det gjelder avtaler som skal inngås med disse organisasjoner? Hva med krav til myndighetene, prisstigningen og andre gruppers inntektsoppgjør, f.eks. jordbruksoppgjøret? Krav på disse områder kan vi bare stille hvis vi selv er villig til en samordning innad i fagbevegelsen.

De som går inn for et forbundsvist oppgjør er ikke konsekvente når de samtidig krever en bedring av garantibestemmelsen. Dette er et generelt spørsmål som bare kan løses i et samordnet oppgjør. Det samme gjelder endringer i Lavlønnsfondet.

I flertallets forslag heter det også at reguleringsbestemmelse for 2. avtaleår skal avtales på et fritt grunnlag. Vi kan med andre ord risikere å få forskjellige reguleringsbestemmelser innenfor de enkelte tariffområder. Mener virkelig flertallet, på bakgrunn av de inntektspolitiske målsettinger, at dette er en riktig måte å løse dette viktige spørsmålet på?

Også spørsmålet om å fjerne tak på lønnsglidningen skal vurderes av de enkelte forbund. Kan vi risikere at vi får fjernet taket i enkelte overenskomstområder, mens vi fortsatt skal ha det i andre?

Jeg synes det er all grunn til å stille og å få svar på disse sentrale spørsmål vi vil stå overfor ved neste års tariffrevisjon.

Under forutsetning av et samordnet oppgjør har jeg i mitt forslag helt konkrete krav på alle disse områder.

Lavlønnsproblemet må etter min mening prioriteres også ved tariffrevisjonen 1982, og det er fortsatt nødvendig med overføringer til lønnstakergrupper med lav fortjeneste. Foruten graderte lønnstillegg vil en bedring av garantibestemmelsen være et viktig ledd i løsningen av lavlønnproblemet. Jeg foreslår at vi stiller krav om at prosentsatsen forhøyes fra 85 til 87.

Lavlønnsfondet må opprettholdes. Det må reises krav om at også arbeidsgiverne skal innbetale til fondet på linje med arbeidstakerne. Spørsmålet om hvilke bransjer som skal få refusjon fra fondet bør drøftes nærmere. Bakgrunnen for dette er at nesten 80% av fondets utgifter går med til å opprettholde et ri-

melig lønnsnivå i nokså skjermede og delvis prisregulerte næringer. Dette betyr at ansatte i LO/N.A.F.-området subsidierer norske forbrukere og bedrifter fordi disse ikke er villige til å betale en pris på de produkter disse næringene produserer, som kan gjøre dem i stand til å betale et anstendig lønnsnivå.

I enkelte næringer som blir subsidiert fra Staten, har også Lavlønnsfondet tatt over en del av disse subsidier. Det er viktig at vi i god tid før tariffoppgjøret vurderer nøye disse problemstillinger.

I mitt forslag til uttalelse foreslår jeg også at det reises krav om revisjon av Avtalen om sluttvederlag, Opplysnings- og utviklingsfondet og om Godtgjørelse for bevegelige helligdager og 1. og 17. mai. Når det gjelder avtalen om sluttvederlag, bør denne følges opp ved hver tariffrevisjon for å regulere satsene i henhold til pris- og lønnsutviklingen.

På bakgrunn av de mindre bevilgninger til Voksenopplæringen, som det nylig vedtatte budsjettet innebærer, bør man også vurdere en økning av premien fra bedriftene til Opplysnings- og utviklingsfondet.

Vi bør også stille krav om visse endringer i tapsreglene i Avtalen om godtgjørelse for bevegelige helligdager og 1. og 17. mai. Det gjelder spesielt i de tilfeller hvor en arbeider er syk i arbeidsgiverperioden og mister retten til både helligdagsbetaling og sykepenger for en eller flere helligdager.

Jeg forstår godt at flertallet i sitt forslag til uttalelse ikke stiller krav verken til N.A.F. eller myndighetene. Dette er en konsekvens av at flertallet går inn for forbundsvist oppgjør.

Under forutsetning av at vi får et samordnet oppgjør har jeg i mitt forslag gitt uttrykk for at vi kan stille krav om at N.A.F. garanterer at andre grupper i N.A.F.s medlemsbedrifter ikke får større tillegg enn det som følger av LO/N.A.F.-oppgjøret.

Videre er det mulig overfor myndighetene å stille krav f.eks. om den økonomiske politikk som må føres og andre gruppers inntektsoppgjør, som f.eks. jordbruksoppgjøret.

Til slutt vil jeg understreke at den oppgjørsform som flertallet foreslår vil kunne føre til en skjev inntektsfordeling og forsterke de økonomiske problemer vi står overfor.

Med dette tar jeg opp følgende forslag etter punktene 1 og 2 i flertallets forslag:

3. I forhold til de oppgaver fagbevegelsen vil stille i forgrunnen må inntektsoppgjøret gjennomføres som frie forbundsvise forhandlinger innenfor en felles økonomisk ramme (samordnet oppgjør). Det må for-

handles sentralt om den økonomiske ramme om oppgjøret. Fordelingen av denne økonomiske rammen må være gjenstand for reelle forhandlinger mellom de enkelte forbund og de respektive arbeidsgivermotparter. Det må gis muligheter for forbundene å rette opp skjevheter i sine avtaleforhold.

4. *Avtaleperioden* bør være 2-årig. For 2. avtaleår forutsettes forhandlinger mellom LO og N.A.F. pr. 1. april 1983. Utgangspunktet for forhandlingene skal være den økonomiske situasjon, produksjons- og reallønnsutviklingen i 1. avtaleår.
5. *Lavlønnsproblemet* må prioriteres også ved tariffrevisjonen i 1982. Det er fortsatt nødvendig med overføringer til lønnstakergrupper med lav tjeneste.

Det reises følgende krav:

- a) *Graderte lønnstillegg* slik at den enkelte arbeidstaker eller grupper av arbeidstakere får tillegg i henhold til sitt lønnsnivå.
- b) En bedring av garantibestemmelsen er et viktig ledd i løsningen av lavlønnsproblemet. Prosentsatsen forhøyes fra 85 til 87%. Lønnsregulering i henhold til garantibestemmelsen skjer pr. 1. oktober en gang i året.
- c) *Lavlønnsfondet* må opprettholdes. Det reises krav om at også arbeidsgiverne skal innbetale til fondet på linje med arbeidstakerne. Spørsmålet om hvilke bransjer som skal få refusjon fra fondet bør drøftes nærmere.
6. Det reises krav om revisjon av Avtalen om sluttvederlag, Opplysnings- og utviklingsfondet og om Godtgjørelse for bevegelige helligdager og 1. og 17. mai.
7. N.A.F. må garantere at andre grupper i N.A.F.s medlemsbedrifter ikke får større tillegg enn det som følger av LO/N.A.F.-oppgjøret.
8. Overfor myndighetene reises det følgende krav:
 - a) Det skal i tariffperioden føres en økonomisk politikk som sikrer den disponible realinntekten i perioden i samsvar med forhandlingsresultatet. Sikring av full sysselsetting må få høyeste prioritet i tariffperioden.
 - b) Myndighetene må garantere at andre gruppers inntektsoppgjør skjer etter de hovedretningslinjer og innenfor de rammer som fastlegges ved LO/N.A.F.-forhandlingene. Dette må også gjelde jordbruksoppgjøret.
 - c) Om nødvendig innføres utbytteregulering i aksjeselskaper. Prispolitikken må brukes på en aktiv måte for å hindre store fortjenester i perioden.
 - d) Begrensninger i eierens muligheter i personlig eide bedrifter til å ta ut inntekter til personlig forbruk av bedriftene.

Debatten

Albert Uglem, Statstjenestemannskartellet: — Jeg er kommet i samme situasjon som en av figurene til Aukrust, — jeg har kommet i klammeri med meg selv. Vi har innad i Statstjenestemannskartellet forskjellige ledd behandlet tariffrevisjonen, og vi har også hatt en rekke konferanser rundt omkring i landet. Stort sett har vi fått en nokså entydig konklusjon om at våre medlemmer går inn for et samordnet oppgjør. Imidlertid står vi overfor en meget vanskelig situasjon for fagbevegelsen ved opp-

gjøret til våren, og i en slik sammenheng må samholdet i organisasjonen veie meget tungt.

Når våre medlemmer går inn for samordnede oppgjør, er det ut fra den reelle situasjon vi vil stå overfor. Uansett om vi har en Arbeiderpartiregjering eller en Høyre-regjering, så kan ingen av oss melde seg ut av samfunnet. Vi har en sterk økonomi, men på grunn av forholdene på verdensmarkedet, så er vi i en vanskelig konkurransesituasjon når det gjelder våre produkter. Det er derfor viktig for sysselsettingen at man opprettholder den innenlandske etterspørselen innenfor den kjøpekraftammen vi stort sett har i dag.

Prisproblemene står svært sentralt i denne sammenheng, og noen økt produksjonsmengde tror jeg det er vanskelig å kunne forvente i tiden fremover. Derfor må vi gjennom nokså store strukturendringer som skaper problemer for sysselsettingen. Vi må derfor, enten vi vil eller ikke, ta hensyn til dette.

Når vi nå er i denne situasjon, vil en da naturlig nok undre seg over at man vil gå inn i et tariffoppgjør hvor man skal gå ut stykkevis og delt. Det vil som regel føre til at de som stort sett ligger over gjennomsnittet fra før vil bedre sin situasjon mens de som ligger under gjennomsnittet vil komme dårligere ut. Dette er en urimelig ordning, og er vel heller ikke i samsvar med de fordelingsprinsipper LO har som utgangspunkt for sin politikk.

Men ut fra dette forhold har vi innad i våre beslutningsdyktige organer vurdert denne situasjonen. Vi har kommet fram til at det viktigste nå er å holde sammen foran tariffoppgjøret til våren. Og til tross for holdningene vi har registrert innen våre medlemsgrupper, så har Kartellet styre anbefalt sine representanter fra den statlige sektor å stemme for flertallsforslaget som foreligger fra Sekretariatets side. Vi håper da at vi kommer så noenlunde ut rent vedtaksmessig i denne sammenheng, og at vi er i stand til å stå sammen fremover. Jeg vil imidlertid gjerne understreke at det er vanskelig i lengden å være med i et slikt fellesskap, og eventuelt måtte være med på å stemme for vedtak som ikke er i samsvar med de prinsipper som våre medlemsgrupper representerer. Jeg synes derfor det er viktig at Landsorganisasjonen i sin helhet og innad i de enkelte forbund diskuterer igjennom denne problemstillingen, og tar hensyn til de strukturendringer som skjer i sammensetningen av lønnstakergruppene i Norge, og at vi bedre tilpasser oss de forhold.

— Til slutt vil jeg anbefale representantene fra den statlige sektor å stemme for det flertallsforslaget som foreligger fra Sekretariatets side.

Arne Born, Sekretariatet, opplyste innledningsvis at man innenfor Kommuneforbundets tariffområde som vanlig hadde hatt en omfattende og grundig forberedelse av inntektsoppgjøret, bl.a. med utarbeidelse av et debattopplegg og orientering om hva som har skjedd med lønnsutviklingen innen den kommunale sektor i de senere år. — Vi ba om medlemmenes synspunkter for å lodde stemningen, men vi vaktet oss vel for å stille ledende spørsmål. Gjennom dette opplegget har vi fått i tale noen tusener av tillitsmenn på grunnplanet. Resultatet av undersøkelsene er senere blitt drøftet i tariffkonferanser i samtlige fylker, og vi har fått et meget omfattende materiale som nå er til bearbeiding. De grunnleggende prioriteringene viser seg å være de samme som kom til uttrykk i Sekretariatets forslag til uttalelse: Full sysselsetting, sikring av fellesgodene med sosial profil, demping av pris- og kostnadsveksten og sikring av konkurranseevnen. Dessuten et punkt som går igjen i vedtakene på tariffkonferansene, nemlig opprettholdelse av kjøpekraften.

— Når det gjelder oppgjørsformen, er det delte oppfatninger, men likevel et sterkt flertall for forbundsvis oppgjør. Hadde man i grunnen ventet seg noe annet? LO-formannens tale på Kongressen og vedtakene der, medførte vel et klart syn på at det denne gang burde gjennomføres forbundsvis oppgjør. Det er jo Sekretariatets forslag til uttalelse fra dette representantskapsmøtet et bevis på. Om det ikke akkurat er et pålegg, så er forslaget i alle fall en meget sterk meningsytring overfor Representantskapet, som formelt skal fatte vedtaket. Selv om oppgjøret i 1982 blir et forbundsvist oppgjør, betyr det selvsagt ikke at alle kan kreve alt. Det er mange hensyn å ta. Innen vårt forbund har vi store grupper lavtlønte og mange i det høyere sjikt. Vi må selvsagt finne fram til en rimelig balanse. Dette er selvfølgelig også i større eller mindre grad tilfelle i de andre forbundene, i alle fall innenfor LO-familien.

Et helt annet spørsmål er hvordan de «gule» organisasjonene utenfor LO vil stille seg, og hvor mye jordbruket klarer å komme fram til. Med bakgrunn i disse avgjørende forutsetningene, vet vi i øyeblikket ingenting om hva som kommer til å skje innenfor disse områdene. Den nye regjeringen har etter min oppfatning heller ikke gitt uttrykk for noe syn når det gjelder inntektspolitikken.

— Selv om vi nå legger opp til forbundsvis oppgjør, blir det en viktig oppgave for LO å følge utviklingen nøye, og vi tror nok at med Sekretariatets direkte medvirkning ved det kommende oppgjøret, så kan man ikke oppfatte situasjonen slik at LO er

spilt ut over sidelinjen. Jeg tror vi alle gjør klokt i å forberede oss på at vi uansett vil trenge et sterkt og handlekraftig LO for å få et fornuftig oppgjør i havn.

En sak som vi er meget opptatt av, er den økonomiske tilstramningen i kommunene og fylkene. Problemene er ikke nye av året, men vi har hittil klart å leve med dem. Vi har imidlertid nå fått en regjering som gikk til valg på ytterligere nedskjæringer og instramninger. Dette har skapt uro og usikkerhet. I Oslo kommune diskuterer man å kutte ut arbeidsplasser som tilsvarer 1550 årsverk. Når en ser slike tendenser i sammenheng med en stadig økende snikprivatisering, så er det klart at tradisjonelle arbeidsplasser i kommunene og fylkene blir omlagt, og man får en slettere service fra private entreprenører og byråer.

Denne økonomiske utarmingen av kommunene betyr en stor fare for sysselsettingen, og det er på disse områdene man i tida som kommer virkelig kan få føle på kroppen at vi har fått en politisk kursendring i dette land.

Vi hadde 10. november én times landsomfattende politisk demonstrasjonsstreik i protest mot Willoch-regjeringens vedtak om å frata oss muligheten til medinnflytelse over vår egen arbeidsplass og egen arbeidssituasjon. Vi streiker ikke for kroner og ører, men for et prinsipp som de ansatte i den private sektor lenge har hatt og sett fordelene ved.

Vi streiket ikke mot folkestyre — som det da understrekes så sterkt. Vi i Kommuneforbundet har aldri krevd politiske særrettigheter, men vi har ganske enkelt krav på å få være med i de organer som drøfter våre arbeidsplasser. Vi har ønsket å videreføre demokratiseringsprosessen også i den offentlige virksomhet.

Det at Willoch-regjeringen nekter oss denne bestemmelsesretten, er et klart tilbakeskritt, og er til stor skade for videreutviklingen i kommunal- og fylkeskommunal virksomhet.

— Vi var skuffet over LOs noe lunkne holdning i denne saken. Kommuneforbundet har aldri misbrukt streikeretten på noen måte, men vi synes saken var så viktig at vi valgte å markere vårt syn med én times proteststreik. Vi hadde ventet at både LO og andre hadde inntatt en klarere holdning.

— Selv om det er tariffoppgjøret som står på dagsordenen, fant jeg grunn til å si i fra om dette.

Jeg vil konkludere med å si at Norsk Kommuneforbund — som et ansvarlig LO-forbund — selvsagt lojalt vil følge de vedtak som LO's besluttende organer treffer og de retningslinjer Representantskapet legger opp til.

Rolf Frøysland, Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund: — I samsvar med LO-kongressens anbefaling, har vårt forbunds landsstyre enstemmig vedtatt å gå inn for forbundsvis oppgjør neste år. Vi er således på linje med Sekretariatets innstilling og det som synes å være oppfatningen blant flertallet av medlemmene hva angår oppgjørsformen. Noen omfattende debatt om det spørsmålet, slik som forrige gang, er det ikke grunnlag for nå. Jeg vil imidlertid komme med et par merknader:

— I innstillingens punkt 3, 1. avsnitt, sies det bl.a.:

«De forskjellige oppgjørsformene har hver for seg sine for-
deler og *ulemper*». Dette er opplagt riktig. Jeg savner imidlertid en nærmere vurdering nettopp av hvilke fordeler, og *spesielt hvilke ulemper*, vi må regne med. Med en slik mer dyptgående vurdering både av forbundsvis og samordnede oppgjør, ville det muligens ha vært vanskeligere å ta stilling til spørsmålet om oppgjørsform.

Det står f.eks. fast at den samordnete oppgjørsformen i 1980 både reelt og prinsipielt ga det beste lavlønnsoppgjør vi hittil har hatt i fagbevegelsen.

Gjennomføringen av oppgjøret i 1980 tror jeg vil bli stående som å være i samsvar med fagorganisasjonens grunnleggende prinsipper. Jeg kan ikke se at vi bør være ferdig med å vurdere formen og resultatet av dette oppgjøret.

En klar fellesoppgave for fagbevegelsen ved oppgjøret i 1982 må være å bevare, eventuelt bygge ut, lavlønnsystemet fra 1980 med garantiordningen.

Sekretariatets innstilling om dette i punkt 3, avsnitt 4, og LO's handlingsprogram, må være forpliktende for alle i de forbundsvis forhandlingene.

I tillegg vil vårt forbund satse på å oppnå lønnstillegg som sikrer kjøpekraften og reduserer differansen til industriens gjennomsnittlige lønnsnivå for våre bransjer. Dette betyr med rene ord at vi tar sikte på å oppnå, og mener vi har krav på, lønnstillegg for mange i vårt forbund som er høyere enn det de fleste andre får.

Vi sier klart ifra at vi ikke kan ta hensyn til om lønnsøkningen for våre medlemmer fører til spesiell prisstigning på nærings- og nytelsesmidler. Våre medlemmer vil ikke lenger subsidiere prisene med lave lønninger. I meget stor grad er det dette som har vært og er tilfelle. Det er ingen grunn til at det skal fortsette.

For øvrig vil jeg understreke at vårt forbund er innstilt på å gjennomføre et forbundsvist oppgjør fullt ut. Vi vil om nødvendig ta de konsekvenser dette måtte innebære.

Det synes klart at vi står overfor et meget vanskelig oppgjør. Norsk Arbeidsgiverforening har nok helt bestemte oppfatninger av hvordan oppgjøret skal gjennomføres. Om motparten anser det nødvendig, kan den gjøre nokså mye for å hindre at oppgjøret gjennomføres forbundsvist fullt ut.

Disse forhold tror jeg det er fornuftig å være klar over. Vi må nemlig unngå at noen på vår side direkte eller indirekte hjelper N.A.F. i så måte.

Dette kan f.eks. skje ved at N.A.F. overfor forbund stiller som betingelse for å undertegne avtale, at andre forbund skal godta samme resultat. Dette må ingen gå med på.

Eller enda verre, at forbund aksepterer et forslag under forutsetning av at andre ikke skal få bedre tilbud. Det har skjedd før, men må ikke skje igjen.

Fra Representantskapet må det være en klar forutsetning i vedtaket om forbundsvis oppgjør, at ingen forholder seg slik at vi blir manøvrert inn i et uønsket samordnet oppgjør. Dette er mer ødeleggende enn noe annet.

Oppstår det fare for en slik situasjon, må det vurderes å innkalle Representantskapet under oppgjøret for å drøfte situasjonen.

— Når det gjelder spørsmålet om finansiering av garantitillegg og Sekretariatets innstilling i den anledning, må jeg få gi uttrykk for visse betenkeligheter. Heller ikke det omfattende og kompliserte spørsmål som lavlønnsfondet og solidariske overføringer, er det lett å ta standpunkt til uten videre. Jeg hadde derfor helst sett at vi i fagbevegelsen hadde tatt oss noe mer tid til å vurdere dette forhold inngående før vi tok standpunkt. Jeg er klar over formuleringene i Handlingsprogrammet. Her er det imidlertid ikke så kategoriske formuleringer, at det ikke på samme måte som med mange andre formuleringer under avsnittet: Inntektspolitikk, er anledning til å se tiden noe an. Begrunnelsen, at bedriftene skal bære sine lønnsomkostninger selv, gjelder ikke bare i forholdet til lavlønnsfondet. Bedriftene bærer ikke alltid sine lønnskostnader selv. Forholdet er nemlig at for de fleste bransjer er det en lang rekke offentlige ordninger og tiltak som påvirker bedriftenes lønnsevne. Det gjelder avgiftspolitikken, som f.eks. for vår sjokoladebransje har en avgjørende betydning for bedriftenes lønnsevne. Kraftprisen påvirker lønnsevnen innen elektrokjemisk industri osv.

Etter min oppfatning er det en noe for enkel problemstilling bare å snakke om Lavlønnsfondet i den forbindelse.

I denne saken er det i Sekretariatet stort flertall for innstillin-

gen. Jeg vil derfor bare nøye meg med her i møtet å gi uttrykk for disse betenkelighetene med det forslag som foreligger om avvikling av fondet.

Arne Hasla, Aust-Agder, minnet om at det ved hvert tariffoppgjør ble sagt at det oppgjøret var det vanskeligste. — Når en ser på oppgjørene fra 1976 til i dag, viser det seg at reallønnen for de fagorganiserte har sunket. En av grunnene til det, er at myndighetene har hatt for sterk innflytelse på tariffoppgjørene. Tariffoppgjørene har også etterhvert blitt så kompliserte at medlemmene har vanskelig for å forstå det samlede opplegget, — og det har vel ikke vært meningen. Ser en på statsbudsjettet som ble lagt fram i fjor og budsjettet for 1982 — som ble lagt fram av de borgerlige, — så forteller det at de rike blir rikere og de fattige blir fattigere. Denne tendensen må nå vi i fagbevegelsen snu. Jeg tror det er riktig å kreve at kjøpekraften blir basert på 1980-nivået. Skattelettelsene som er vedtatt er til skade for de fagorganiserte. Når finansminister Presthus og andre sier at kravene som stilles ved vårens tariffoppgjør må bli lave på grunn av de store skattelettelsene, så har de ikke skjont noe. Opplegget de legger fram vil ikke holde. På arbeidsplassene ser arbeidstakerne med gru på den prisstigning som vil komme fra 1. januar.

Når en ser på produktiviteten, så kan vi vel være enige om at den har vært laber i denne perioden. Det vil jeg bl.a. begrunne med reduksjonen i forhandlingsretten og «taket» på lønnsglidningen. Når vi har forhandlet om 1 krone og 50 øre, får vi høre fra motparten at «vi skulle så gjerne ha gitt mer, men vi har dessverre ikke lov». Dette er noe vi på grunnplanet skal minne vår motpart om ved neste korsvei, men det forutsetter at vi får tilbake forhandlingsretten, og at det ikke settes noe «tak» på lønnsglidningen. Noe annet vil ikke bli akseptert ute på arbeidsplassene.

— Jeg mener oppgjørsformen bør gjennomføres som frie forbundsvisse oppgjør, noe jeg også vil fremme forslag om.

Når det gjelder Sekretariatets forslag vedrørende Lavlønnsfondet, så er jeg helt enig i det opplegget som her er framlagt. Det skulle bare mangle at det ikke er arbeidsgiverne som skal bære disse utgiftene. Vi får bare håpe at man kan få til en garantibestemmelse på 90 prosent.

Arne Hasla fremmet følgende forslag:

«Tariffoppgjøret 1982 må gjennomføres som frie forbundsvisse oppgjør.»

Ingeborg Jacobsen, Bekledningsarbeiderforbundet, henviste til det Finn Nilsen siterte fra LO's handlingsprogram om inntektspolitikken. — Med et forbundsvist oppgjør i 1982, og med fortsatt to-årige avtaler, gjenstår det ett tariffoppgjør i denne kongressperioden. Jeg tror det skal bli vanskelig for LO å gjennomføre intensjonene i Handlingsprogrammet når det gjelder de lavtlønte med det ene oppgjøret. Erfaringene viser jo at frie forbundsvisse oppgjør aldri har vært noen fordel for de lavtlønte. Ser vi på det forslaget til vedtak som flertallet har lagt fram, finner jeg bare ett argument for forbundsvisse oppgjør, nemlig punkt 1. Punkt 2 og 3 er generelle. Likeledes oppgaver i forgrunnen på side 1 som gjelder sysselsetting osv.

Når det gjelder punkt 1, så er det vår mening at dette krav ikke er betinget av et forbundsvist oppgjør. Vi har fått flere forbedringer i våre overenskomster ved samordnede oppgjør enn vi har fått med forbundsvisse, fordi vi da har hatt noe å betale med. I punkt 2 står det at alle avtaler bør være to-årige, og reguleringsbestemmelsene kan jo bli sterkt varierende, alt ettersom hva det enkelte forbund oppnår.

I punkt 3 står det at garantiordningen må opprettholdes. Ved forbundsvisse oppgjør sier dette meg ingen ting. Kan noen her garantere oss at vi har garantiordningen etter 1. april 1982? Med den regjering vi har i dag, så må det vel bli forhandlingsveien vi har å stole på. Det nytter lite å gå til Willoch & Co og be om å få i lovs form det som vi ikke klarer å få gjennomført ved forhandlinger.

Tvert imot, har de gjort det klart at de vil ta i fra oss de godene vi allerede har oppnådd.

Da vi fikk Lavlønnsfondet og garantiordningen, var alle enige om at dette virkelig var et gjennombrudd for de lavtlønte. At begge deler har sine åpenbare svakheter, kan vi vel også være enige om. Men det har da vel alltid vært vanlig i fagbevegelsen at man forsøker å forbedre det man er misfornøyd med. Når det gjelder Lavlønnsfondet kommer det ingen forslag om forbedringer, bare at det må vekk. Spesielt etter at det ble kjent at det var andre grupper som trakk mest ut av fondet enn det man hadde forventet. Da vil jeg spørre: Ville dere gi avkall på f. eks. sykelønnsordningen hvis det kunne bevises at enkelte misbrakte den? Forholdet blir det samme. Jeg tror ingen av de lavtlønte er innforstått med at fondet skulle være en døgnflue. Lavlønnsfondet må vi beholde, men det må forbedres i tråd med vårt forslag.

Vi tilhører de 20 prosent som har hatt fordel av Lavlønns-

fondet, og som ikke tilhører de såkalte skjermede næringer. Jeg er i dag ikke villig til å stemme for en avvikling av fondet om tre-fire år. Vi har ingen garanti for at vi da er nærmere en løsning av lavtlønnsproblemet enn vi er i dag. Før jeg ser dét, er jeg ikke villig til å gå inn for avvikling.

Når det gjelder garantiordningen, så var det bred enighet på Kongressen om at den måtte forhøyes og gi et mer rettferdig resultat for den enkelte. Men i dag er forslaget at eventuelle forbedringer skal betales av bedriftene. Man går ut fra som en selvfølge at årsaken til at vi er lavtlønte, er manglende lønnsvilje. Det kunne være fristende å filosofere over hva dette antyder om oss som er tillitsvalgte i bransjen, men jeg skal la det være. Jeg vil imidlertid minne dere om at vi som er medlemmer i Bekledningsarbeiderforbundet arbeider i en bransje hvor prisene slår rett ut på prisindeksen, og den rammer ikke bare oss. Vi arbeider også i en industri som slåss på et marked som oversvømmes av lavprisimport. Vi vet at 60 prosent av all import her i landet er teko-varer. En skal heller ikke legge skjul på at mange av våre bedrifter har fått problemer etter at Rikslønnsnemnda økte den andel av lavtlønns tillegg og garantit tillegg som bedriftene selv skulle betale fra 88 øre til kr. 2.68. Det er litt for lett å gå ut fra at det bare er manglende lønnsvilje.

Ved å velge den oppgjørsform flertallet går inn for, gir vi fra oss mulighetene til å stille krav overfor myndighetene. Vi må stille grupper utenfor LO fritt på samme måte som oss selv, og hva betyr ikke dét i dagens situasjon. Det betyr fritt fram for grupper utenfor LO som hensynsløst setter egoismen i høysetet, og som pressgrupper virkelig både bruker og misbruker streikeretten. Disse gruppene vil nok klappe i hendene hvis vi her vedtar forbundsvis oppgjør.

De signaler som har kommet fra Willoch og hans folk, lover ikke godt for noen av oss, og slett ikke for de lavtlønte, — med nedskjæringer av subsidiene på matvarer og skattelettelser for de høytlønte. De har jo også ytret ønske om nedleggelse av ulønnsomme bedrifter her til lands og gå til etableringer i utlandet. Skal lønnsomhetsprinsippet bli det eneste avgjørende, så vil nok mange bedrifter — for ikke å si hele industrier — stille ganske svakt.

At Willoch anbefaler en samordning av oppgjøret til våren, gjør det selvfølgelig ikke lettere for oss i Bekledningsarbeiderforbundet å gjøre det samme. Men jeg kan forsikre dere om at vi gjør det på helt ulike premisser. Det Høyre vil, er det samme som tidligere: splitt og hersk. De fremelsker egoismen i det enkelte

menneske, og mener at enhver får sloss for seg. Dette er det motsatte av det som er arbeiderbevegelsens grunnprinsipp. Derfor må vi være på vakt og motarbeide dette med alle midler.

Ut fra en samlet vurdering, både faglig, økonomisk og politisk, mener vi at forholdene i dag mer enn noen gang tilsier et samordnet oppgjør i 1982, og jeg anbefaler herved Finn Nilsens forslag, sa Ingeborg Jacobsen til slutt i sitt innlegg.

Rino Olsen, Telemark fylke, mente at Sekretariatets innstilling er helt i pakt med det flertallet av de fagorganiserte mener. Det er hyggelig at man har kommet fram til denne løsningen.

— Det har vært vanskelig å være tillitsmann etter at «taket» på lønnsglidningen var gjennomført. Jeg tror forbundsvis oppgjør må til for at vi kan få rettet på denne situasjonen. Jeg har imidlertid stor forståelse for det Finn Nilsen sa om forholdene innen bekledningsindustrien, men hvis vi skal klare å opprettholde kjøpekraften, så må vi ha forbundsvis oppgjør og frie forhandlinger på bedriftene. Det henger sammen med de produksjonsavtaler som omfattes av systemet.

— Loven om inntektsregulering har faktisk virket på den måten at enkelte funksjonærgrupper fikk høyere lønnstillegg enn LO-medlemmene. Dette er også ting en må være klar over i fremtida.

Når det gjelder lavtlønnsordningen, så må man forsøke å heve prosenten. Jeg er også enig i at ordningen må avvikles i sin nåværende form om tre-fire år, og at arbeidsgiverne betaler det hele. Mange med meg har følt det slik at de betalte noe av oppgjøret i fjor. De har også sagt det så sterkt at de gjerne skulle ha betalt hele lavtlønnsordningen hvis vi hadde sluppet «taket» på lønnsglidningen. Da vi begynte å forhandle i vår, var det en del bedrifter som allerede hadde avtale om 3—4 kroner i lønnsglidning på grunn av produksjonsøkning, og også ved enkelte bedrifter på grunn av økt lønnsomhet. Det viste seg da at de fikk store problemer etter at dette ble kjent, og resultatet ble at de måtte skjære ned tilleggene.

— Jeg synes de to forslagene som er fremlagt fra Sekretariatet er meget gode.

Lars Skytøen, Sekretariatet: — For Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund har oppgjørsformen aldri vært noe prinsipp, men et middel til å nå de mål man setter seg ved tariffoppgjørene. Jern og Metall har vært på linje med flertallet i Representantskapet både når det er fattet vedtak om forbundsvis og sam-

ordnede oppgjør. Det er mitt håp at denne tradisjonen ikke skal bli brutt gjennom vedtakene i Representantskapet i dag.

Våre forberedelser til tariffoppgjøret 1982 har vært preget av LO-kongressens klare henstilling til Representantskapet når det gjelder oppgjørsformen. Jern og Metall har følt seg forpliktet til å ta Kongressens uttalelse alvorlig, og det bør vel også Representantskapet gjøre. Og det er dette poenget Finn Nilsen, etter min oppfatning, elegant hopper bukk over, — noe som overrasker meg i aller høyeste grad. Jeg vil også minne Finn Nilsen om at det var ved forbundsvise forhandlinger vi fikk etablert garantibestemmelsen i overenskomstene innenfor Jern og Metall.

Til Albert Uglem vil jeg si at det hadde antagelig ikke blitt et enstemmig vedtak på Kartellkonferansen som behandlet tariffoppgjøret, hvis vedtaket ensidig hadde vært basert på det grunnlaget Albert Uglem her presenterte som den offentlige sektors prinsipp. Men når det er sagt, vil jeg også få uttrykke glede over den linje som den offentlige sektor har valgt når det gjelder behandlingen av dette spørsmål i Representantskapet.

Det er etter min mening flere grunner til at vi må velge forbundsvise oppgjør i 1982. Ved det kommende oppgjør vil det være åtte år siden forbundene sist hadde muligheter til virkelig omfattende endringer i sine overenskomster. Utviklingen på alle områder — ikke minst teknologisk — går nå så raskt, at åtte år er meget lang tid. Vi må ikke risikere å bli sittende med tariffavtaler som virker foreldet og ikke har stor nok appell til medlemmene. Vi har mer enn nok sperremekanismer i fagbevegelsens struktur og arbeidsformer når det gjelder muligheten for rekruttering og vekst i medlemstallet. La i hvert fall ikke vårt avtaleverk bli et nytt hinder.

Dette er min hovedbegrunnelse for et forbundsvist oppgjør i 1982.

Men jeg vil ikke legge skjul på at det er en annen viktig tilleggsårsak. Begrensningen i den lokale forhandlingsretten og «taket» på lønnsglidningen, har vært en alvorlig påkjenning i denne tariffperioden. Selv om det ikke var tenkt slik fra fagbevegelsens side, så er det skapt en helt umulig forskjellsbehandling på den enkelte bedrift, og mellom organisasjoner i og utenfor LO. Det ferskeste eksemplet har vi i Lønnsnemndskjennelsen for norske flyteknikerens organisasjon.

Jeg innbyr ikke nå til noen ny debatt om tariffoppgjøret i 1980. Vi har gjort oss ferdig med den uenigheten som da ble skapt i

LO-familien. Men erfaringene fra 1980-oppgjøret må vi kunne snakke om, både på godt og ondt.

Vi for vår del er fornøyde for at de lavest lønte har fått bedret sine vilkår. Lavtlønnstilleggene og garantitilleggene i LO/N.A.F.-området har hatt en positiv virkning. Selv i et forbundsvist oppgjør har vi alle et felles ansvar for å sikre de lavest lønte. Det er kort og godt vår solidariske plikt å stille oss bak den garantibestemmelsen som de andre forbundene har fått etter mønster av vår egen. Dette betyr også at vi i fellesskap må sikre det økonomiske grunnlaget for garantibestemmelsen.

— Jeg anbefaler for øvrig det forslaget Sekretariatet legger fram i dette spørsmålet.

Og nå kommer jeg til min tilleggsbegrunnelse for forbundsvise oppgjør i 1982.

De forbund som ble rammet av begrensningene og «taket» må ikke fire en tøddel på at lavtlønnsgarantien skal videreføres. Og de forbund som har stor glede av denne bestemmelse, må ikke legge hindringer i veien for de forbund som må tilbake til normale overenskomstforhold i 1982. Det er dette som blir prøvesteinen for den indre solidariteten i LO-oppgjøret til neste år.

Kjøpekraftsspørsmålet er viktig ved tariffoppgjøret vi står foran. Også det må det legges vekt på å finne en nødvendig balanse på i forbindelse med oppgjøret.

I forhold til industrien som helhet, har verkstedsindustrien sakkett akterut i lønnsutviklingen de siste 10—11 årene. Dette faktum er det meget vanskelig å få folk til å tro. Mange har visst bestemt seg for å mene at jernarbeidere som gruppe er lønnsledende i vårt land. Men den offisielle statistikken viser noe helt annet.

Trygging av arbeidsplassene er vårt hovedmål også i forbindelse med det kommende tariffoppgjøret. Vi må ta medansvar for dette, men vi kan ikke ta ansvaret alene. Myndighetene har en viktig rolle å spille. Ved å bruke et stort register av virkemidler greide arbeiderregjeringene å holde arbeidsledigheten nede. Nå gjenstår det å se om Høyre-regjeringen har mot og vilje til å gjøre det samme. Det er ikke nok å slippe markedskraftene fri og sette seg ned og sutre over de lønnskrav fagbevegelsen kan komme til å stille ved tariffoppgjøret i 1982. Det er etter min oppfatning en ganske annerledes innsats vi må ha fra Regjeringen.

— Jeg anbefaler Sekretariatets flertallsforslag til godkjennelse.

Lars Haavik, Norsk Sosionomforbund, opplyste at han støttet flertallsinnstillingen fra Sekretariatet, men at han hadde noen kommentarer og endringsforslag til forslagene til uttalelse. — Uttalelsen starter med å gi en allmenn beskrivelse av den økonomiske og sysselsettingsmessige situasjon i Europa. De to første avsnittene synes greie. Når det imidlertid gjelder det tredje avsnittet, synes jeg at fremstillingen er noe rosenrød. Jeg mener at vi har hatt en utvikling i retning av nedskjæring, bl.a. i helse- og sosialsektoren. Jeg synes også det er vanskelig å si at man har sikret sysselsettingen. Jeg foreslår derfor at 3. avsnitt i punkt 1 strykes, og at det som ny setning kommer inn etter 2. avsnitt:

«Fagbevegelsen vil ikke finne seg i en slik utvikling i Norge.»

Når det gjelder listen over oppgaver, så har jeg også visse problemer med å godta den fullt ut. Jeg er redd for at når vi tar med ansvaret for kostnadsveksten og for konkurranseevnen, så spiller vi ballen over til Norsk Arbeidsgiverforening og gir dem en argumentasjon for å gi et null-tilbud.

Jeg foreslår derfor at man stryker

«og kostnads» i 3. linje

slik at det står «— Dempe prisveksten»

at man stryker linjen

«— Sikre konkurranseevnen»,

og at man som ny linje 4 setter:

«Gjenvinning av den frie forhandlingsretten».

I 2. avsnitt på side 2 hvor det står: «Representantskapet understreker at myndighetenes økonomiske politikk osv.»

Jeg er redd for at dette kan være en invitasjon til statlig innblanding, og at kortene her blir spilt over på N.A.F.s og Regjeringens hender.

Jeg foreslår derfor ordene «myndighetenes økonomiske politikk» byttet ut med

«fagbevegelsens egen innsats»,

slik at avsnittet blir lydende:

«Representantskapet understreker at fagbevegelsens egen innsats er avgjørende for at disse målene skal kunne realiseres.»

Jeg vil også stryke en setning i 1. avsnitt i punkt 3, hvor det står: «Stort sett har oppgjørene gitt resultater i tråd med fagbevegelsens alminnelige mål.»

Jeg er ikke enig i setningen og foreslår den strøket.

Jeg vil også fremme forslag om to tillegg til vedtaket på side 3, som jeg mener det er viktig å poengtere. Jeg foreslår som nytt avsnitt 5 i punkt 4 følgende:

«Representantskapet vil markere sitt prinsipielle standpunkt mot bruk av tvungen voldgift.»

Og så som et nytt punkt 6 i punkt 4 foreslår jeg:

«Representantskapet henstiller til Riksmeklingsmannen å ikke benytte den anledning han har til å kople avstemningene i oppgjøret.»

Jeg er også pålagt av vårt forbundsstyre å ta opp kritikk av det som skjedde ved suspenderingen av indeksoppgjøret i høst. Dette er et spørsmål om undergraving av den frie forhandlingsretten. Her ble det av Regjeringen med LO-sekretariatets samtykke, og uten at forbundene ble konsultert, opphevet avtaler som var inngått mellom de enkelte parter. Dette er en kritikk som det er viktig å vurdere uansett hva man mener om utfallet. Det er partene som har inngått en avtale som eventuelt skal oppheve den, og ikke andre utenforstående.

Odd Isaksen, Sekretariatet, henviste til LO-kongressens vedtak i mai, hvor man fra Kongressens side anbefalte Representantskapet å gjennomføre et tariffoppgjør i 1982 som et forbundsvist oppgjør. — Det må være hevet over tvil at de fagorganiserte, fagforeningene og grunnorganisasjonene som sendte inn forslag i forbindelse med tariffrevisjonen, har tatt dette ad notam. For Byggningsindustriarbeiderforbundets vedkommende er situasjonen den, at da fristen for innsendelse av forslag løp ut 10. november, var det innkommet 48 forslag om oppgjørsformen. Ser man bort fra to forslag som var prinsipielt og subsidiært, så gikk samtlige 48 forslag ut på at tariffrevisjonen 1982 må gjennomføres som et forbundsvist oppgjør.

Jeg tror Kongressens vedtak stort sett har preget de fagorganisertes behandling på organisasjonsplanet når det gjelder kommende tariffrevisjon.

For Byggnings vedkommende er det i og for seg ikke noe problem å slutte seg til Sekretariatets flertallsforslag. Vårt landsstyre behandlet i forrige uke tariffrevisjonen, og etter drøfting av både den økonomiske, faglige og politiske situasjon, fattet landsstyret enstemmig vedtak om at tariffoppgjøret 1982 må gjennomføres som et forbundsvist oppgjør. I vårt forbund — med sterkt differensierte avtaleforhold, hvor vi har 29 landsomfattende tariffavtaler som spenner over både byggfagene og byggindustrien — har det alltid vært forskjellige oppfatninger om hvilken form tariffoppgjøret skal gjennomføres i. Det har selvfølgelig sammenheng med at de fleste ser oppgjørsformen

som et redskap i forbindelse med å rette opp sin egen tariffavtale og egne lønnsbestemmelser.

— Et par ord om Finn Nilsens forslag: Jeg går ut fra at Representantskapet har satt seg inn i Finn Nilsens forslag. Det er egentlig to vidt forskjellige forslag som blir fremmet. Fra Sekretariatets side blir det fremmet forslag om en avviklingsperiode av Lavlønnsfondet på tre-fire år. I punkt 5 i Finn Nilsens forslag reises det krav om at Lavlønnsfondet må prioriteres. Under samme punkt, c) sies det at Lavlønnsfondet må opprettholdes.

Jeg går ut fra at Representantskapet er oppmerksom på denne vesentlige forskjell i disse to forslagene.

— LOs formann ga i sitt innledningsforedrag uttrykk for den store landevinning det var for lavtlønnsgruppene da man ved tariffrevisjonen 1980 instituerte Lavlønnsfondet. Alle vi som kjempet for å få gjennomført Lavlønnsfondet, vet at vi hadde sterke og gode intensjoner med dette forslaget. Erfaringene viser jo imidlertid at utviklingen innenfor Lavlønnsfondet har gått i en helt annen retning enn vi tilsiktet i 1980. Det skulle da tilsi at vi blir nødt til å revidere vår oppfatning av Lavlønnsfondet. Finn Nilsens forslag under punkt 8, og de krav han reiser overfor myndighetene, må man vel være — for å si det mildt — meget optimistisk hvis man tror at de politiske myndigheter skal medvirke i den sterke grad som er nevnt i Finn Nilsens forslag. Jeg vil minne om at bare en uke etter at den nye regjeringen hadde tiltrådt, så gikk Forbruker- og administrasjonsstatsråden ut og proklamerte at tariffoppgjøret i 1982 måtte gjennomføres som et forbundsvist oppgjør. Fjorten dager etter uttalte statsminister Willoch seg i den stikk motsatte retning.

Ser man på Willochs utsagn, så vil man kunne sette likhetstegn mellom hans uttalelse og den uttalelse adm. direktør Pål Kraby i Norsk Arbeidsgiverforening kort tid tidligere hadde gitt i avisene. I tillegg til den forvirring som disse uttalelsene gir uttrykk for, har to-tre andre statsråder også uttalt seg om hvilken oppgjørsform man fra Regjeringens side ønsket for å gjennomføre den politikk som den nåværende regjering står for.

Hvordan kan en da tro at man skal få medvirkning til en løsning fra de politiske myndigheters side — og kunne ro tariffoppgjøret 1982 noenlunde rimelig i land — når den regjering som skal styre dette ikke klarer å styre sine egne standpunkter når det gjelder oppgjørsformen.

Dirigent, jeg anbefaler flertallsforslaget fra Sekretariatet, Det hadde vært et fromt ønske om Representantskapet så enstemmig som mulig hadde vedtatt flertallsforslaget.

Oddrun Iversen, Bekledningsarbeiderforbundet: — Statistikken etter tariffoppgjøret i 1980 viser at det samordnede kombinerte oppgjøret som ble avviklet da, er det beste oppgjøret vi lavtlønte noen gang har hatt. I 1978 hadde jeg et innlegg på LO-skolen hvor jeg sa at solidariteten og samholdet var forsvunnet for 20 år siden. Men ved oppgjøret i 1980 kom samholdet og solidariteten fram igjen. Takk for det!

— Jeg vil vise til LO's handlingsprogram, hvor det bl.a. står: «LO vil: utforme tariffpolitikken med sikte på en fortsatt utjamning og rettferdigere inntektsfordeling, — kreve en skattepolitikk som bygger opp under den solidariske lønnspolitikken, — lik lønn for arbeid av lik verdi og like avansementsmuligheter for kvinner og menn, — arbeide for å videreutvikle garantiordninger for de lavtlønte, herunder motvirke uheldige virkninger av gjennomsnittsberegninger.» Det står også at LO skal arbeide for en samordning av inntektsutviklingen for alle inntektsgrupper i samfunnet.

Disse punktene, sammen med Tor Halvorsens innledningsforedrag, må jeg oppfatte som at det må bli et samordnet oppgjør i 1982.

Det står også i LO's handlingsprogram at «utjevning av lønsmessige forskjeller vanskeliggjøres blant annet av at en rekke grupper ikke underlegges den samme oppgjørsmekanisme som flertallet av arbeidstakere, og unndrar seg på denne måten kontroll og koordinering.

Garantibestemmelsen, som i 1980 ble nedfelt i tariffavtalene for ansatte i det private arbeidsliv, vil være et sentralt virkemiddel i tariffpolitikken, og bør derfor utvikles videre, slik at den gir et mer rettferdig utslag for den enkelte.

Erfaringsmessig gir felles opptreden fra hele fagbevegelsens side og en sterkere samordning av oppgjørene i den private og offentlige sektor størst slagkraft i fagbevegelsens inntektspolitikk.

Jeg mener å forstå at oppgjøret i 1982 står overfor et klart valg, og at det må bli et samordnet oppgjør. I vårt distrikt har vi i de siste fjorten dagene slåss for i det hele tatt å ha en arbeidsplass å gå tilbake til i 1982, og ut fra det må vi gå inn for samordnet oppgjør.

Jeg ber dere om å vise solidaritet og samhold. Innen tekoindustrien er det vanskelige konkurranseforhold, ikke minst på grunn av importen av lavprisvarer. Jeg ber dere derfor om å tenke på oss som har en vanskelig situasjon i arbeidslivet. Hvis det

blir forbundsvisse oppgjør, så tror jeg ikke det blir mange i teko-industrien som har noen arbeidsplass å gå til i framtida.

Svein Fjellheim, Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund: — Inntektsoppgjøret 1982 vil bli organisasjonenes ansvar, uttalte forbruker- og administrasjonsminister Astrid Gjertsen i Stortinget. Dette er vel og bra, men så har statsminister Willoch sagt at Regjeringen forventer at man demper sine krav betraktelig ettersom vi nå har fått skattelette. Eller sagt med andre ord, når de høytlønte nå har fått sitt, så må alle de med lave og middels inntekter vise måtehold, og vise ansvar i forhold til den totale norske økonomi.

For 1981 og 1982 er det lagt fram skattelettelse som klart favoriserer de høyest lønte. Felles for begge disse skattepakkene er at de står i sterk kontrast til det man definerer som sosial skatte- og lønnspolitikk. Resultatet av dette er at lavtlønnsgruppene i industrien stadig sakker lenger nedover på lønsskalaen i forhold til gjennomsnittet, såvel i nominell som i realdisponibel lønn. Dette vil også få følger for rekrutteringen i disse bransjene. Dersom denne utviklingen får fortsette, så vil vi få store problemer med den nødvendige tilgangen på arbeidskraft. Og det som nå skjer i Nordsjøen, bidrar ikke akkurat i positiv retning i dette bildet.

— Landsstyret i NNN vedtok for en uke siden enstemmig en uttalelse som meget klart slår fast at vi ikke lenger vil finne oss i at denne utviklingen fortsetter. NNN's medlemmer vil ikke lenger subsidiere forbrukervennlige priser med et dårlig lønnsnivå. Forbundet og medlemmene er innstilt på å ta en kamp til våren, for å få til reelle forbedringer på lønnsnivået innen næringsmiddelindustrien. Våre foreninger og klubber ute i distriktene arbeider i disse dager med flere tiltak med sikte på å styrke medlemmenes økonomi, dersom det skulle vise seg å være nødvendig å ta en konflikt til våren for å få realisert våre krav.

Vi vil i dette oppgjøret — som vi forutsetter blir forbundsvist — kreve forbedringer av garantiordningen, med en bedre sosial utjevning enn dagens beregning gir. Samtidig må vi reise krav om at dagens gjeldende satser i garantiordningen innføres i alle våre overenskomster som minstelønn. Kostnadene må her dekkes av bedriftene selv, og jeg støtter fullt ut Sekretariatets innstilling på dette punkt.

Vi er også opptatt av at den lokale forhandlingsretten skal styrkes og innføres i alle våre overenskomster. Taket på lønns-glidningen må fjernes i alle overenskomstområder. Jeg er dypt

uenig med dem som hevder at vi løser de lavtløntes problemer hvis vi makter å begrense den lokale forhandlingsretten innen de enkelte forbund. Vi må ikke stille oss slik at det enkelte forbund innen LO-familien settes opp mot det andre. Alle i det norske samfunn er tjent med en samlet og sterk fagbevegelse, og det vil da bli lettere å rekruttere nye medlemmer til LO. Man blir også sterkere i forhold til det som nå skjer i Nordsjøen. Derfor er det nå viktigere enn noen gang at vi innen LO står på en felles plattform og unngår slike splittelsestendenser.

Når det gjelder hvilket forbund som skal gå ut først i forhandlingene til våren, så er NNN ikke innstilt på å sitte på gjerdet og vente på et eventuelt forhandlingsresultat fra f.eks. Jern og Metall. Våre medlemmer vil på fritt grunnlag vurdere det resultatet våre forhandlere legger fram ved uravstemningen. Til slutt vil jeg få uttrykke et lønlig håp om at Aukrust-utvalgets rapport, som forteller det vi hele tiden har hevdet, nemlig at den største lønnsglidningen her i landet foregår utenfor LOs rekke — blir interessant lesning også i Norsk Arbeidsgiverforening. Vi må nå fra LO's side sørge for ved vårens oppgjør at N.A.F. tar lærdom av denne rapporten.

Formiddagsmøtet ble avsluttet kl. 13.00.

Ettermiddagsmøtet

ble satt kl. 14.30.

En fortsatte debatten om *dagsordenens punkt 3 — Tariffrevisjonen 1982*.

Anders Brevik, Bekledningsarbeiderforbundet, opplyste innledningsvis at han støttet mindretallets forslag, og begrunnet dette med følgende: — Det er i vårt forbund en massiv oppslutning om å få et samordnet oppgjør også ved tariffrevisjonen i 1982. I samtlige tariffkonferanser vi har hatt rundt omkring i landet i løpet av høsten, hvor vi har behandlet oppgjørsformene meget inngående, var det en entydig oppfatning at det er i samordning av tariffoppgjørene man oppnår de beste resultater. Dette gjelder den virkning en slik oppgjørsform generelt har for lønnsutviklingen i vårt land.

I vår nåværende økonomiske situasjon, — og stillingen i industrien generelt — burde det vel være en hovedoppgave for fagbevegelsen å føre en tariffpolitikk som i størst mulig utstrekning

er med på å sikre arbeidsplassene. Dette kan etter min oppfatning ikke skje på den måten at enhver er seg selv nok. Det er grunn til å spørre: Hvilke oppgaver tar fagbevegelsen sikte på å løse i forbindelse med neste års tariffrevisjon? Dette er jo et sentralt og helt grunnleggende spørsmål for hvilken oppgjørsform en skal velge.

Ved tariffoppgjøret i 1980 fikk vi gjennomslag for de lavtlønte ved innføring av en garantiordning på 85 prosent og opprettelsen av Lavlønnsfondet. At vi fikk garantiordningen, var et håndslag til de lavtlønte. Den ordningen vil jeg karakterisere som noe av det mest betydningsfulle som har skjedd ved noe tariffoppgjør. Garantiordningen er et første skritt i riktig retning når det gjelder å sikre de lavtlønte en rimelig andel av lønnsutviklingen. Ordningen er også et godt grunnlag som kan videreutvikles til å bli enda bedre, og den muligheten må man ta godt vare på.

Når vi ser på hvilken virkning lavtlønnsordningene har hatt i siste tariffperiode, har vi eksempler på at enkelte arbeidstakere og grupper har fått et tillegg på 10 kroner pr. time, eller en lønnsstigning på ca. 45 prosent i løpet av en periode på 1½ år. Eksemplet viser hvilke lønsmessige utslag lavtlønnsordningen har gitt i tariffperioden når arbeidstakerne er blitt betalt med overenskomstens satser. Men det viser samtidig hvilken betydning ordningen har.

Når det gjelder lønnsutviklingen for våre bransjer, kvinner og menn, for 4. kvartal 1979 til 1980, viser denne en tydelig forbedring i forhold til industrien i alt, sammenliknet med tidligere perioder. Men forbedringen i lønnsutviklingen i siste periode for våre bransjer må selvsagt også tilskrives det forhold at man for samtlige områder har hatt en viss kontroll med lønnsglidningen.

Ser vi på lønnsutviklingen over en 10-årsperiode, har vi for hele teko-sektoren sammenliknet med industrien i alt, hatt en reell tilbakegang. For menn for perioden 1970—80 fra 88,3 til 85,3, for kvinner i samme periode fra 96,1 til 92,2.

Det viktigste kravet ved tariffrevisjonen 1982 må bli å sikre garantiordningen og få til en høyere garantisats. Samtidig bør den utvikles videre, slik at den gir et mer rettferdig utslag for de enkelte arbeidstakere.

Garantiordningen må etter min oppfatning spille en sentral rolle i vår fremtidige tariffpolitikk, for å få til en balansert utvikling for alle typer arbeidstakere. Vi er helt overbevist om at såfremt fagbevegelsen ønsker en slik utvikling, er det bare gjennom samordnede oppgjør vi har en rimelig sjanse til å lykkes. Den samordning vi hadde ved tariffoppgjøret i 1980 må være den

riktige form for oppgjør, idet forbundene da også gis muligheter til å rette opp skjevheter i overenskomstene, — noe som alle forbund har behov for med visse mellomrom.

Willy Davidsen, Norsk Kommuneforbund:

— Sekretariatets flertallsforslag er entydig: forbundsvist oppgjør. 90 prosent av *premissene* fra folk i salen har imidlertid gått på samordnede oppgjør. Ved tariffoppgjøret i 1980 fikk vi takket være lavtlønnspolitikken hevet lønningene slik at alle mennesker her i landet har en lønn de kan leve av.

Hvilken oppgjørsform vi her vedtar, er ikke bare et taktisk spørsmål, men det er vesentlig et politisk spørsmål. Jeg skal bare nevne en anakronisme i denne utviklingen. De store gutta i det norske næringsliv, som i dag brøler til rengjøringskvinnene og oss på gulvet at vi må ta hensyn til landets økonomi og være forsiktige i krav, er de samme som går fra en kommunal jobb til 140 000 kroner og over i en bank og får 340 000 kroner og egen bil. Såvidt jeg vet blir rengjøringskvinnene i banken lønnet over lavtlønnsfondet. — Det er økonomi som har vasket seg. — Jeg skal ikke protestere på at vi skal ha forbundsvise oppgjør i år, men la det ikke bli en vane! Den eneste måten vi kan være solidariske på, er ved samordnede oppgjør.

Det er en annen side av oppgjøret vi burde være oppmerksom på, og det gjelder hva jordbruksoppgjøret og fiskeriavtalene fører til.

Skal de få løpe helt vill? Skal vi betale for dette med et redusert lønnsnivå, fordi det er vi som skal være ansvarlige. Et annet vesentlig politisk spørsmål i forbindelse med oppgjørsformen er: Hva med alle disse «gule» spekkhoggerorganisasjonene, som sitter og venter og får belønning fra det borgerlige flertallet. — Vi må helgardere oss denne gangen. Jeg er klar over at man i Kommuneforbundet har problemer langt oppe i lønnsstigene. Folk over lønnstrinn 25 fikk 7000 kroner i skattelette fra 1. januar, men de forlanger den samme lønnsutviklingen som de som ligger i lønnstrinn 11, 12 og 13 og som bare fikk liten skattelette. Dette er fordi de skal holde avstanden.

La oss være enige om én ting, — la oss ta forbundsvise oppgjør denne gang, men la det omfatte bøndene, fiskerne og la oss være med på å forme hele den lønnspolitiske utviklingen.

La ikke egoistene på Stortinget få dele belønninger ut til sine velgere.

Høyre-vinden snudde i natt — i Buskerud i hvert fall.

Einar Hysvær, Sekretariatet:

— Bekledningsarbeiderforbundet har meget store problemer, og det har jeg stor forståelse for. Men Bekledning representerer ikke alle de lavtlønte innen LO. Jeg synes det er riktig å si dette, fordi man kunne få inntrykk av det når man hørte innleggene fra Bekledningsarbeiderforbundets representanter.

Det som er nevnt i punkt 7 i Finn Nilsens forslag, har også vært en svakhet ved samordnede oppgjør. Dette punktet har vist seg å være verdiløst. Norsk Arbeidsgiverforening har aldri tatt slike hensyn. Kravet overfor myndighetene virker noe blåøyd, spesielt når vi nå har en Høyre-regjering. Selv vår egen regjering har hatt problemer med å oppfylle slike krav. Bastante oppfatninger om samordnede oppgjørs fortreffelighet, er like gal som tilsvarende fra dem som på samme måte går inn for forbundsvise oppgjør som prinsipp. Begge oppgjørsformer har sine fordeler og sine ulemper.

Denne gang går vi inn for forbundsvise oppgjør fordi LO's medlemmer gjennom Kongressvedtakene ga klare signaler om at de ønsker forbundsvise oppgjør. Finn Nilsens beskrivelse av forbundsvise oppgjør skal jeg referere ganske kort: Alles kamp mot alle, den sterke vinner, den svake taper og de lavtlønte får lide. Dette må tas som en påstand. Det er ingen sannhet eller et uangripelig fakta. Det siste forbundsvise oppgjøret vi hadde i 1974 var OK for våre lavtlønte. Men våre lavtlønte har tapt, og tapt stort, på de samordnede oppgjørene helt fram til og med 1978. Finn Nilsen har enda en påstand jeg vil kommentere: Når LO's forbund står fritt, så vil alle utenom LO også kreve å stå fritt. Men det er jo det de alltid har gjort.

Samordnede oppgjør er bare samordnet for LO's medlemmer og ikke for noen andre.

— Vi representerer lavlønnsgrupper, men jeg godtar ikke at vi er svake. Vi er klare til å gjennomføre et forbundsvist oppgjør, men la oss slippe en situasjon som fører til kobling, som vi opplevde i 1968.

Jeg er glad for at LO-formannen tok dette med i sin innledning. La oss slippe lønnsnemnd, så skal vi vise at vi kan gjennomføre et forbundsvist oppgjør. Våre krav vil føre til økte priser på matvarer og varer fra nærings- og nytelsesmiddelsektoren, men våre medlemmer vil ikke lenger subsidiere høyløntes matvareforbruk med dårlige lønninger.

Vi har tillit til og tro på egen styrke til å gjennomføre forbundsvise oppgjør for våre bransjer. Vi er mentalt og økonomisk forberedt til å ta konsekvensene av vår holdning. Jeg har en be-

stemt følelse av at våre medlemmer også har denne holdningen. Jeg godtar ikke påstanden om at de lavtlønte taper på forbundsvise oppgjør. Det gjelder i alle fall ikke NNN.

— Det var en av representantene her som stilte seg noe tvilende til om solidariteten vil holde ved dette forbundsvise oppgjøret når det gjelder garantiordningen. Husk at vi er en solidarisk organisasjon, — det ble siste gang bevist ved 1980-oppgjøret. Selv om vi får et forbundsvist oppgjør, så er vi forpliktet av kongressvedtaket og Handlingsprogrammet når det gjelder garantiordningen og opprettholdelse av Lavlønnsfondet. Like forpliktende som dette er vedtaket om forbundsvise oppgjør.

— La oss nå vise at vi er i stand til å gjennomføre et forbundsvist oppgjør fullt ut. La oss på denne måten gjenopprette respekten for LO og de enkelte forbundene som kamporganisasjoner for våre medlemmer, og la oss vise Norsk Arbeidsgiverforening at vi om nødvendig kan sette makt bak våre krav.

La oss vise myndighetene at vi krever en rettferdig fordeling av godene i dette samfunnet.

Lars A. Myhre, Norsk Olje- og Petrokjemiforbund:

— I den siste måneden — og også delvis her — har diskusjonen omkring lønnsnivået i oljevirksomheten stått sentralt i debatten om lønnsoppgjøret til våren. Jeg tror det er riktig å se litt på utviklingen man har hatt innenfor dette området.

Først vil jeg benytte anledningen til å tilbakevise myten om at alle oljearbeiderne tilhører en form for lønnsadel. Vårt forbund har en rekke avtaler for Nordsjø-arbeidere, og det er sterkt varierende lønnsforhold i Nordsjøen. Vi har vårt lavtlønnsproblem i likhet med andre. Nederst på lønnstigen i Nordsjøen står matforsyningspersonalet. Lønningene varierer fra 95 000 til 125 000 kroner for kjøkkensjefen. Dette er inkludert alle tillegg og feriepenger. Tar man bort de tillegg som gjelder skifttillegg, tid for helikopter og en del overtid, er lønningene fra ca. 60 000 til 80 000 kroner for dette personalet. Dette er de faktiske forhold, alt det andre er tillegg for å jobbe i Nordsjøen og tillegg for arbeid som går ut over den arbeidstiden de har. Borearbeiderne, som har karakter av anleggsarbeidere, har en lønn varierende fra ca. 120 000 til 170 000 kroner. De har liknende tillegg, og tar man bort skifttillegg, helikoptertid og andre tillegg, så er disse lønningene i størrelsesorden fra 70 000 til 95 000 kroner. Dette er en gruppe som utgjør mer enn 30 prosent av det totale antall arbeidstakere i Nordsjøen. De andre oljekartellforbundene har avtaler som er

klart basert i land-lønninger. Disse utgjør også i størrelsesorden mer enn en tredjedel av det samlede personalet i Nordsjøen. Og da står vi igjen med en liten del som har andre lønninger.

Hele Landsorganisasjonens avtaleverk innenfor oljesektoren gjelder bedrifter som er mer eller mindre konkurranseutsatte. Husforeningenes sammenslutning — OFS — har avtaler for operatørselskapenes ansatte. Dette er bedrifter hvor 1 til 2 prosent av produksjonsverdien er lønnsutgifter. Lønnsutgiftene trekkes fra før skatt beregnes. Og når skatt og avgifter utgjør i størrelsesorden 80 til 85 prosent, så betyr dette at det bare er 15 til 20 prosent av lønnsutgiftene som belastes operatørselskapene. Og operatørselskapene, kamerater, forvalter vår eiendom, nemlig olje og gass på sokkelen.

Når det i tillegg kan slås fast at de operatørene som driver i feltet bare belastes en del av utgiftene — i Mobils tilfelle bare 12,6 prosent — så sier det seg selv at når vi snakker om hvilken belastning prosenttilleggene måtte ha for den enkelte operatør, så behøver vi ikke å snakke om prosenter, men promiller.

I midten av 1970-årene var situasjonen den at operatørselskapenes ansatte tjente mer enn de LO-organiserte i Nordsjøen. Gjennom tariffperioden 1978—80 og 1980—81 klarte vi å komme på offensiven ved at vi fikk innebygd en del forbundsvise oppgjør i de sentrale oppgjørene, — noe som gjorde at vi i LO-organisasjonene ble lønnsledende i Nordsjøen. Sommeren og høsten 1981 har snudd opp ned på den situasjonen, slik at vi foran vårens oppgjør befinner oss i en situasjon hvor operatørselskapenes ansatte har passert oss lønsmessig, til dels svært betydelig.

På den ene siden kan operatørselskapene gjøre dette uten at det har noen betydning for dem, og på den annen side går de løs på dem som gir anbud, slik vi nylig har sett eksempel på ved Aker-Verdal, som mistet en kontrakt fordi de ble for dyre i forhold til en spansk bedrift.

Dette stiller det hele i et meget grelt lys. Operatørselskapene er i ferd med å spille oss ut. Jeg synes deres virksomhet er en av de største utfordringene vi som en samlet fagbevegelse må ha. Organisasjonene utenfor LO er på offensiven. Deres budskap er ikke samhold, solidaritet og utjamning. Tvert imot, — det hevdes av utjamningen har gått for langt. Jeg tror vi som sitter her er uenig i dette, og jeg tror de fleste av oss innerst inne deler de tankene Finn Nilsen ga uttrykk for. Det er bare én hake ved det, og det er at de forutsetninger vi eventuelt måtte bygge på ikke er til

stede. Det har vi fått demonstrert så klinkende klart i 1981, både innenfor vårt og innenfor andre områder. Slik at uansett hvilke målsettinger vi måtte ha om at andre grupper skulle holde seg innenfor våre rammer, så har de ikke gjort det. De har passert oss, og vi vet at det er én ting som teller mer som argument enn noe annet på arbeidsplassen, og det er spørsmålet om hvor mye penger vi har igjen når vi er ferdig med avtalen vår.

Dette er en av de ting som for meg gjør det helt riktig å prøve en loftsrydding innenfor våre forskjellige avtaleområder, — noe vi for vårt vedkommende har et stort behov for.

Jeg vil derfor i prinsippet støtte forslaget fra Sekretariatets flertall.

Når det gjelder Lavlønnsfondet, så gjorde vi et historisk oppgjør i 1980 ved innføring av fondet. Jeg er glad for å høre at dette har betydd mye for svært mange i de forskjellige bedriftene. Vi har også sett en annen side ved Lavlønnsfondet, som jeg ikke er like glad for å se. Vi opplever blant annet innbetalingen til Lavlønnsfondet slik, at det er de lavest betalte i de bedriftene vi organiserer som betaler inn til fondet, mens de høyest lønte ikke deltar i innbetalingen. De er gjerne på individuelle avtaler og har ikke noen forpliktelse til å være med å betale inn til Lavlønnsfondet. Vi som sitter her i dag vet det, men ser vi noen år fram i tiden, vil vi kanskje si: I 1980—81 hadde vi et lavtlønnsfond, hvordan ble det finansiert? Jo det ble finansiert ved at de som tjente minst var med og betalte de andre som tjente enda mindre, mens de som tjente mest overhode ikke deltok.

Jeg tror det må være riktig at Lavlønnsfondet, slik det er i dag, ikke kan fortsette å eksistere. Jeg er derfor enig i den nedtrapningen som det er lagt opp til fra Sekretariatets side. Men jeg vil be om at man i disse forhandlingene prøver å komme lengst mulig på den vei at vi får alle lønnstakere til å delta i finansieringen av Lavlønnsfondet.

Jeg vil til slutt gi min tilslutning til det forslaget som ble lansert av Lars Haavik fra Norsk Sosionomforbund.

Egil Bøckmann, Handel og Kontor i Norge: — Sekretariatet har fulgt opp de klare signaler som er kommet fra de LO-organiserte i den private sektor og henstillinger fra siste LO-kongressen. Som representant for Handel og Kontor — som var blant dem som på Kongressen sterkest markerte seg for forbundsvise oppgjør — så er jeg meget tilfreds med innstillingen på dette punkt.

— Jeg har imidlertid noe mindre forståelse for Finn Nilsens dissens, der han anbefaler en oppgjørsform lik den vi hadde i siste avtaleperiode. Hvis det hadde vært mulig med reell forhandlingsrett for forbundene etter en samordning av de økonomiske krav, tror jeg at hans forslag hadde vært mer attraktivt. Men de forbundsvis tilpasninger i 1980 viste med all tydelighet at muligheten for tekniske endringer bare var ønsketenkning.

Jeg tror heller ikke at en forbundsvis oppgjørsform vil være en enkel og problemfri løsning ved neste revisjon. Men jeg ser den som gagnlig av følgende grunner:

Først og fremst behovet for tekniske endringer i overenskomstene. I Handel og Kontor har vi mangelfulle overenskomster i N.A.F.-sektoren og beslektede områder. Det er overenskomster som ikke har blitt revidert på åtte år. Videre må vi få en styrking av tillitsmannsbestemmelsene i overenskomstene, slik at bestemmelsene om lokal forhandlingsrett styrkes og utvides til flere forbundsområder. Og endelig, må vi få fjernet de tariffbestemmelser som har begrensede opparbeidede demokratiske rettigheter. Jeg tenker her på lønnsglidningstaket og reduksjon i antall årlige forhandlingstidspunkter.

Når det gjelder punkt 4 i innstillingen fra Sekretariatet, som går på garantiordningen, så må vi bare fastslå at innenfor vår medlemsmasse i N.A.F.-bedrifter, så er det en stadig stigende oppfatning at garantiordningen må bort. Det skyldes flere forhold, bl.a. at økningen i avgiften tok bort store deler av det generelle tillegget. Det betyr noe det i en periode med minsket kjøpekraft. Videre har den ført til negativ forskjellsbehandling for LO-medlemmene vis a vis grupper av uorganiserte og medlemmer av «gule» forbund.

Men det spørs om tiden nå ikke er inne til å overveie bedre garantiordninger uten de mange negative sider ved dagens ordning. Kanskje bør vi nå framover bruke kreftene til å gjennomdiskutere mulighetene for mer omfattende ordninger av samfunnsmessig karakter, med former for et garantert minste inntektsnivå og selektive tiltak for bedrifter og bransjer som ikke klarer lønnsbelastningen.

Punkt 4.4. i innstillingen fra Sekretariatet bure ha vært mer forpliktende. Jeg tror at den forbundsvis oppgjørsform gjør fjerning av lønnstakbestemmelsene mer sannsynlig å gjennomføre, men det forutsetter også at hele Landsorganisasjonen faglig/politisk legger sin tyngde bak kravet. Medlemsmassen må mobiliseres i dette prinsipielle spørsmål. Aksjonene fra i sommer

og høst viser at dette er mulig. Og jeg tror også at vi må kunne gå åpent ut og erkjenne at innføringen av lønnstakbestemmelsene i 1980 var en bommert fra vår side. I tillegg bør det betones hvor viktig det er å utvide og styrke den lokale forhandlingsretten. Retten til å forhandle om egen lønn må også gjelde for organiserte i forbund som ikke har det i dag.

Jeg har også noen kommentarer til innledningene her:

Punkt 1. Den økonomiske situasjon. Er formuleringen i siste avsnitt «sosial profil i tråd med fagbevegelsens mål» en korrekt merkelapp på skatteletten pr. 1/1-1981 når vi ser den i forhold til den profil oppgjøret i den private sektor fikk? Jeg mener nei!

Er formuleringen «vi har maktet å opprettholde kjøpekraften for de store gruppene» i samsvar med den faktiske kjøpekraftutvikling fra 1978? Det er den ikke.

Jeg synes det er beklagelig at det er blitt dannet en feilaktig oppfatning av hva brede lønnstakergrupper er, og deres utvikling i disponibel reallønn.

La oss nå kunne være enige om at brede lønnstakergrupper i LOs informasjonsmateriale bare utgjør ca. 10 prosent av alle skattebetalere, og da et tall ikke så langt unna dette for LOs medlemmer. Gruppen «skatteklasse 2 med to barn», som med inntekt opp til 80 000 kroner skal ha opprettholdt sin kjøpekraft i 1980, er enda mer utypisk, og utgjør bare 3 til 4 prosent av alle skattebetalere.

De virkelig brede lønnstakergrupper befinner seg i skatteklasse 1, og utgjør ca. to tredjedeler av LOs medlemmer. Og her viser tall vi sitter inne med en klar nedgang i disponibel reallønn fra 1978 og fram til i dag, — også for i år med en forventet prisstigning på 13,7 prosent. En spesialutredning vi har gjort for Handel- og Kontor-organiserte innenfor N.A.F.-sektoren som får maksimalt ut av vår lavtlønnsordning, viser stagnasjon i kjøpekraft for representative grupper fra 1980 til 1981.

Jeg støtter Lars Haavik's forslag her.

Så noen ord om punkt 2: Oppgaver i forgrunnen. Jeg synes at fagbevegelsen må ha mål utover de oppgavene som er listet opp her, i en situasjon der kapitalen er blitt enda vanskeligere å styre. Den alvorlige inflasjonen i en lavkonjunkturperiode, kombinert med økt automatisering, har gjort Keynesiansk økonomisk politikk umulig å føre. Den innstramningspolitikken de to siste DNA-regjeringene begynte på, vil bli ytterligere skjerpet under en borgerlig regjering. Det er kanskje på tide at vi reflekterer over hvilket økonomisk system vi lever i. I kapitalistisk

økonomisk politikk finnes det for tida ikke perspektiv for forbedring. Det er også tydelig at Høyre-regjeringen vil gripe aktivt inn ved vårens oppgjør ved å stille betingelser om en økonomisk ramme, — et utspill N.A.F. nok vet å ta vare på i tariffforhandlingene. Men Landsorganisasjonen må finne mottrekk til N.A.F.s spekulasjon i regjeringsinngripen, og bekjempe statsinngrep som tvunget lønnsnemnd — som ensidig begrenser lønnskampen til kapitalens fordel.

— Fagbevegelsens strategi for å komme seg ut av krisen, er ikke at Norge kan konkurrere seg ut ved hjelp av lave lønninger og senket levestandard. Kjøpekraft realisert gjennom lønn, er det grunnleggende for å sikre sysselsettingen.

— Jeg tror at 1982-oppgjøret blir et vanskelig oppgjør, uansett oppgjørsform, og krever et taktisk samspill fra forbundene. Og det kaller på innsats og mobilisering fra LO sentralt. Regjeringen må få vite at bruk av tvungen lønnsnemnd kan bli møtt av mottiltak fra Landsorganisasjonens side. Videre er bruk av koplingsmuligheten ved forbundsvis oppgjør en motsigelse og innblanding i det enkelte forbunds selvbestemmelse over egne forhandlingsresultater.

Endelig er det også snakk om en sikring av oppnådde tariffresultater vis a vis Regjeringens økonomiske politikk.

Det er min oppfatning at her må Landsorganisasjonen ikke bare gi uttrykk for standpunkter, men søke former for direkte forhandlinger med Regjeringen.

Erling Oen, Hotell- og Restaurantarbeiderforbundet: — Innledningsvis vil jeg gi uttrykk for en uttalelse fra vårt nettopp avsluttede landsmøte, hvor det klart framgår at medlemmene krever forbundsvist oppgjør i 1982. Dette synes også i samsvar med oppfatningen hos storparten av LOs medlemmer. Men jeg tror de aller fleste i denne sal er langt på vei enig med Finn Nilssen i mange av de synspunkter han la til grunn i sitt innlegg.

Som representant for et lavtlønnsforbund, må jeg få gi uttrykk for at jeg ikke har de store forventninger til et forbundsvist oppgjør når det gjelder løsning av lavtlønnsproblemet. Imidlertid er situasjonen den, at medlemmene har forlangt forbundsvist oppgjør. Årsakene til dette kan være mange og forskjellige. Det som imidlertid er viktig, er at vi nå går ut med en felles holdning i et forbundsvist oppgjør.

Når det gjelder bevaring av garantibestemmelsene, burde en vel i fellesskap kunne gå ut med krav om heving av prosent-satsen fra 85 til 87. Videre burde en kunne ha en felleholdning til

krav om innbetaling til Opplysnings- og utviklingsfondet for opprettholdelse av de skoleringstilbud fagbevegelsen bør kunne ha til sine medlemmer. Dette ikke minst tatt i betraktning de nedskjæringer som skjer i den offentlige sektor.

Imidlertid bør en nøye vurdere avviklingen av Lavlønnsfondet. Vi kan være enige om at det ikke er LOs medlemmers ansvar å holde liv i bedrifter som ikke har lønnsevne. Det sies i innstillingen fra Sekretariatet at bedriftene må gis adgang til å ta igjen i priser det økte lønninger blant annet utgjør.

Største delen av de midler Lavlønnsfondet har utbetalt har gått til bl.a. vår næring og til innenriks sjøfart. Innenriks sjøfart har en viss form for subsidier eller statsstøtte, — noe vår næring ikke har. Men det er i stor grad det offentlige som er med på å bestemme næringens utvikling i form av bevilgningspolitikk, distriktpolitikk, utviklingen i reiselivsnæringen osv. Tar bedriftene igjen i prisene det som i dag ligger på Lavlønnsfondet, er det igjen LOs medlemmer som må betale gildet i form av betalingen for de tjenester lavtlønnsgruppene omsetter.

Det som må legges til grunn, er at de enkelte forbund ved oppgjøret stiller krav om å opprettholde et forsvarlig lønnsnivå for de lavtlønte. Vi kan som organisasjon ikke lenger godta at våre medlemmer skal subsidiere vår næring til gode for brukerne. Så får en finne andre løsninger på det problemet som oppstår på bakgrunn av dette. For vår næring har Lavlønnsfondet betydd svært mye. Vi er kanskje den næring som har tatt ut mest penger over Lavlønnsfondet, — hele 90 millioner av de 240 millioner som er utbetalt fra fondet. Skulle dette da legges til grunn for næringen i en periode, så tror jeg LO må vurdere nøye avviklingen av Lavlønnsfondet — ellers må det eventuelt finnes andre finansieringskilder. For jeg tror det vil være en ulykke for alle lavtlønnsnæringer hvis vi får en oppløsning av fondet.

Sidsel Bauck, Handel og Kontor i Norge: — Når vi nå står foran tariffrevisjonen i 1982, er det mer viktig enn noensinne at revisjonen blir gjennomført på en måte som kan gi det enkelte forbund muligheter til å få tatt opp og gjennomført sine krav — til dels er dette krav som er reist tidligere, men som har måttet vente fordi oppgjørsformen har umuliggjort en realitetsbehandling av dem.

Vårt forbunds representanter engasjerte seg sterkt på LO-kongressen i 1981 for at Kongressen skulle gi et klart råd til LOs representantskap om å vedta forbundsvis oppgjør ved denne tariffrevisjonen. Dette er i samsvar med Handel og Kontors

prinsipielle oppfatning, landsmøtets vedtak og behandlingen og vedtaket i landsstyret i høst.

Kongressen fulgte ikke vårt forslag fullt ut, men vedtok i alle fall å be Representantskapet om å vurdere forbundsvise oppgjør, — hvilket nå gjøres.

Jeg skal ikke ta opp igjen begrunnelsen for å gi et klart råd til Representantskapet, men nøye meg med å slå fast at i den tiden som har gått siden Kongressen, har utviklingen, etter vår oppfatning, med all ønskelig tydelighet pekt ut forbundsvise oppgjør som den rette veien, ikke minst vis a vis de «gule» organisasjonene, som nettopp spiller på alle strenger og vil markere sin egen profil i forhold til oss. Vi må enda klarere vise hva vi står for — samlet, ja — men også innenfor det enkelte forbundsområde.

Det er nå et sterkt behov for tekniske revisjoner av avtalene. Og ikke bare det, men også reelle forbedringer av en rekke bestemmelser som har vist seg ikke å holde mål.

I tilknytning til oppgjørsformen står *avstemningsmåten* sentralt. De forskjellige typer samordnede oppgjør og felles avstemninger — også i varianten kobling fra meklingsmannens side — innebærer at de enkelte medlemmer og områder fanges inn selv om de finner resultatet av oppgjøret uakseptabelt.

Vi har sett — og ser — passivisering av lokal fagforeningsvirksomhet og klubbaktivitet som et resultat. Og det er jo det stikk motsatte vi ønsker — nemlig aktivitet og lokal virksomhet.

Vi må denne gang kreve ikke bare forbundsvise oppgjør, men også forutsette at hvert enkelt forbund får gjennomføre sin egen avstemning. Det vil også stille krav til forbundene om at vi stiller oss slik under forhandlingene at dette blir mulig.

Og her kom LO-formannen med viktige påminnelser i denne anledning. Blant annet understreket han at vi ikke kan akseptere at oppgjøret helt eller delvis havner i lønnsnemnd. La oss gjøre det tindrende klart.

Når det så gjelder Lavlønnsfondet, er det egentlig trist at en ordning som hadde et så godt utgangspunkt, har utviklet seg såvidt negativt. Bakgrunnen, den solidariske tanke, ønsket om og viljen til å rekke de lavtlønte en solidarisk hånd, er god og dette prinsippet må vi aldri glemme. Der har vi som organisasjon klare forpliktelser. Imidlertid — som mange har vært inne på her — har ordningen utviklet seg negativt, bl.a. fordi ikke alle er med, fordi noen scorer utilbørlig på å stå utenfor osv. Slik det er blitt, må det riktige være at Lavlønnsfondet i sin nåværende form avvikes så snart det har innfridd sine forpliktelser, slik Sekretariatet foreslår.

Jeg har stor sympati for det som legges fram fra representantene for Bekledningsarbeiderforbundet, og forstår egentlig godt flere punkter i Finn Nilsens forslag. Men det som det i første rekke viser meg, er at vi må erobre den faglige og politiske styringen igjen. En stasjon på denne veien er nå en skarpere faglig profil — markert gjennom forbundsvise oppgjør med bl.a. det klare siktemål å aktivisere medlemmene.

Den solidariske tanken skal vi ikke glemme. Vi skal slippe våre våpen og bruke dem til å kjempe videre for det solidariske lønnsoppgjøret.

Og det forplikter oss i det enkelte forbund bl.a. til å legge sterkest vekt på forbedringer for de lavtlønte, med de midler vi har til rådighet. Våre medlemmer i Handel og Kontor har gjennom debattopplegg gitt uttrykk for klare oppfatninger her, og vi har forpliktelse til å arbeide med former for lavtlønnsgarantier og forbedringer.

Så må jeg få lov til å gi uttrykk for beklagelse over at sakspapirene til representantskapsmøtet ikke blir sendt ut på forhånd. Gjennom pressen er en del kjent, men også forvansket, og har kanskje gitt oss feil opplysninger på forhånd.

Med all respekt for Sekretariatet — og med en fristende visitt til Skytøens formulering om at han anbefaler Representantskapet å godkjenne Sekretariatets vedtak — vil jeg understreke at det må være vesentlig at Representantskapet får anledning til å gjøre god nytte for seg. Og etter min mening gjør vi det best ved å få sakspapirene på forhånd, slik at både meninger og formuleringer kan vurderes i så viktige sammenheng som dette. Jeg ber Sekretariatet om å tilrettelegge dette til neste møte.

LO-formannens innledning var klar og solid, som vanlig, bygd trygt på Kongressvedtak og Handlingsprogram, og som vanlig ansvarsbevisst og ansvarlig.

Og så langt er alt vel og bra, som vanlig, og vi stemmer for forslagene — som vanlig. Men er dette nok?

Kamerater, situasjonen i Norge i dag er ikke vanlig, og vi må etter min oppfatning sterkere ta utgangspunkt i det og slå alarm — for det er fare på ferde.

Vi har nå en Høyre-regjering — en regjering som allerede aktivt har vist at den vil ta fra oss en del av det vi tidligere har oppnådd. Den forandrer mandater og supplerer utvalg. Den har sagt fra at en del av Arbeidsmiljølovens bestemmelser må sees på. Sykelønnsordningen er i fare. Og organisasjoner utenfor LO, utenfor vårt fellesskap, vokser etter metoden «Splitt og hersk».

Dette er klare signaler, etter min mening, signaler som utfordrer oss til en skarpere faglig profil.

Det er en god regel at en ikke bruker silkehansker til grovarbeid. Nei, kamerater, la oss ta på arbeidsvottene, det er grovarbeid som nå skal gjøres.

Handel og Kontors landsstyre har uttalt at vi må være forberedt på at vårens tariffoppgjør blir en styrkeprøve — Vi må ha tro på at den styrkeprøven kan og skal vi vinne! Vi har så mye å tro på og så mye å slåss for!

Jardar Hendricksen, Østfold fylke, sa seg enig med Sidsel Bauck som beklaget at man ikke hadde fått tilsendt dokumentene, slik at man kunne ha fått gjennomgått dem bedre. — Min vurdering av oppgjørsformen er basert på hensynet til vedtaket som ble fattet på Kongressen og hensynet til våre medlemmer, — uansett hvilket forbund en representerer. Medlemmene har stort sett følt at de siste oppgjørene har gått over hodene på dem. Kampånden har forsvunnet, og vi har nå de siste dagene kunnet se hva som skjer ved at en del av våre kamerater forlater oss. Det er en situasjon vi må ta alvorlig, enten de jobber i Nordsjøen eller andre steder.

Vi får også en del nye grupperinger, spesielt innen datasektoren, som vi kanskje også vil få problemer med å ta vare på innenfor det systemet vi har. Derfor kommer også hensynet til våre overenskomster inn i bildet. Hvis ikke vi får styrket det verktøy vi skal bruke i tariffkampen framover, og er villig til å slåss for dette, så tror jeg ikke vi klarer å rette opp den passiviteten som er i ferd med å spre seg blant LOs medlemmer.

Jeg synes forslaget til Finn Nilsen faller litt på sin egen urimelighet. Han pekte i sitt hovedinnlegg bl.a. på arbeidstakerne som står utenfor LO. De har jo nettopp bevist ved de samordnede oppgjørene vi har hatt at de har tatt ut så mye mer enn våre medlemmer. Uansett hvilken oppgjørsform vi velger, så tror jeg ikke vi vil få noen innflytelse på dette, — det må helt andre virkemidler til. Den politiske situasjon vi i dag har, bør vel ha gitt oss en pekepinn om hva vi har i vente.

Følgende setning i Sekretariatets flertallsforslag: «Representantskapet understreker at myndighetenes økonomiske politikk er avgjørende for at disse målene skal kunne realiseres», finner jeg litt betenkelig, for jeg tror ikke den sittende regjering har noe ansvar overfor en slik uttalelse. Jeg tror heller ikke at vi kommer gjennom tariffoppgjøret 1982 uten å slåss. Vi må ruste oss opp og forberede våre medlemmer på at vi kan få en hard

fight, og at man må være villig til å ta den belastningen som vil komme. Jeg tror heller ikke at vi vil få fart i fagbevegelsen uten et forbundsvist oppgjør denne gang.

— Jeg vil anbefale innstillingen fra flertallet i Sekretariatet, og vil gå inn for den.

Ivar Ødegaard, Oslo fylke: — Jeg slutter meg til flertallsforslaget om forbundsvise oppgjør. Jeg tror dette er et så massivt krav fra fagbevegelsens grunnorganisasjoner, at det nå er helt nødvendig å gjennomføre lønnsoppgjøret på denne måten. Et enstemmig representantskapsmøte i samorganisasjonen i Oslo med over 250 medlemmer ga sin tilslutning til en slik oppgjørsform. Vi får derfor håpe at det som lagt opp blir til gagn for de fagorganiserte, og at man får en gjennomføring av oppgjøret som innfrir forventningene.

— Når det gjelder det framlagte forslaget til uttalelse om den økonomiske situasjon og oppgaver i forgrunnen, så hadde jeg gjerne sett at den hadde vært litt skarpere formulert. Når det gjelder den fulle sysselsettingen, som har vært arbeiderbevegelsens hovedoppgave — og bør være det i årene framover — er det nok å minne om hvilke utslag den industripolitikk som er lansert fra den nye regjeringen vil få for sysselsettingen.

Hvis lønnsomhetsprinsippet skal være det avgjørende, og de bedrifter som ikke greier seg i konkurransen bare skal seile sin egen sjø, er det vel en viss fare for at sysselsettingen kommer i fare. Derfor burde kanskje uttalelsen ha vært utformet litt annerledes. Men jeg ber om at LO nøye må følge den utviklingen som her skjer. Vi er alle i arbeiderbevegelsen enige om et høyt fellesforbruk, men også på dette punktet er det nye signaler. Når det gjelder den kommunale sektor f.eks. i Oslo, så ser det ut til at vi ikke unngår vesentlige oppsigelser. Det er lansert tall fra 250 til 1500 arbeidsplasser i Oslo kommune som står i fare.

Også i statssektoren antyder den nye regjeringen en reduksjon. Det er nok å vise til den siste budsjettbehandlingen i Stortinget, hvor man reduserer antall stillinger. Den nye regjeringen skal ha nøye gjennomgang av alle departementer, og vil vurdere om stillinger som blir ledige skal opprettholdes osv.

— Jeg tror derfor vi får problemer både i det private næringsliv og i den kommunale og statlige virksomhet. Ut fra dette hadde jeg kanskje sett at uttalelsen om den økonomiske situasjonen hadde vært noe klarere formulert, men jeg har den tiltro til LOs ledelse og Sekretariatet, at man etterhvert vil følge de utspill som måtte komme. For jeg tror det er viktig at vi også skjerper

vår aktivitet på en rekke områder. Arbeidsledighetstallene for november måned skal jeg ikke si skyldes den nye regjeringen vi har fått. Tallene er meget høye, og oppgavene for Oslo og Akershus viser at arbeidsledighetstallene stadig er tiltakende, og dette i et område hvor sysselsettingen har vært god. Hvis denne tendensen viser seg i distrikt etter distrikt, så må man være merksam på at man kanskje også fra fagbevegelsens side og fra en samlet arbeiderbevegelse bør ha en beredskap også på dette feltet.

Arna Karlsson, Nordland fylke: — Det er sagt her fra flere at de forbundsvise oppgjør aldri har vært til noen fordel for de lavtlønte. Da skal man være klar over at de forskjellige sektorer av lavtlønte er så forskjellige som de kan bli, men lavtlønte er de alle. Oppgjørsformen kan likevel ha stor betydning for de forskjellige. Det som er bra for den ene gruppen, behøver ikke nødvendigvis å være like bra for den andre. I den private sektor har vi flere overenskomster som er landsomfattende, og som kun blir regulert ved de sentrale forhandlingene. Da er det viktig at de medlemmene som har slike overenskomster en gang får anledning til å få sin lønn prøvet ved forhandlingene.

— Da vi i 1974 hadde forbundsvise oppgjør, fikk rengjøringsgruppa selv se hva de var verd. De fikk respekt for seg selv og andre fikk respekt for deres yrke. Jeg tror vi har flere slike grupper. Det må være mulig å ta ut lønn der det er noe å ta av. Vi har også lavtlønnsgrupper i dag som ikke hadde behovd å være det. Vi må forsøke å ordne opp for så mange som vi kan, og der det ikke er mulig, får vi finne andre ordninger. Statstjenestemannskartellet og Kommuneforbundet skal være klar over at hvis vi i den private sektor ikke nå får anledning til å få de reguleringsene vi må ha, så vil det også være medvirkende til «snikprivatisering» i deres sektorer. Så lenge de private kan gjøre et arbeid for en rimeligere penge, vil dette ha virkning særlig når budsjettene begynner å bli små.

Enkelte føler det nå svært påkrevet å få reelle forhandlinger, hvor vi skal slippe å høre arbeidsgiverne si at de kunne ha gitt mer hvis de hadde hatt lov.

For å komme litt tilbake til rengjøringssektoren. Denne gruppen lå før tariffoppgjøret i 1980 seks kroner timen lavere enn for samme arbeid i den offentlige ektor. Vi går nå inn i et nytt tariffoppgjør med akkurat den samme lønnsforskjell.

Når det gjelder Lavlønnsfondet, synes jeg det er galt å høre at lavtlønnsordningen blir sammenliknet med sykelønnsordnin-

gen. Til Bekledningsarbeiderforbundets representanter vil jeg si, at det er veldig beklagelig hvis vi som stemmer for Sekretariatets flertallsinnstilling skal bli betegnet som usolidariske. Vi skal være solidariske, men det kan være mange måter å være det på. Lavlønnsfondet må kunne erstattes med noe som bedre tjener formålet i framtida, og jeg vil støtte NNN's syn om at det nå må være slutt på at enkelte forbund må være så beskjedne i sine krav i redsel for at prisene går opp for andre arbeidstakere. Enkelte grupper hadde kanskje ikke behovd å tilhøre lavtlønnsgruppene i dag, hvis det ikke hadde vært fordi man har gått litt for mye med hatten i handa.

De enkelte forbundene må denne gang ikke sky noen anstrengelser for å få et så godt resultat som mulig for de lavtlønte.

Dirigenten opplyste at han ikke hadde flere inntegnede talere, og fant det riktig at Finn Nilsen fikk ordet til en sluttreplikk, før han overlot ordet til LOs formann.

Finn Nilsen, Sekretariatet: — Ja, etter denne debatten er det vel ikke mange jeg kan klare å overbevise i et kort sluttinnlegg. Jeg vil imidlertid gjerne kommentere et par-tre innlegg.

Jeg forstår godt Rolf Frøysland når han henviser til Kongressens vedtak, og av den grunn finner en omfattende debatt om oppgjørsformen unødvendig. De argumenter som er kommet fram for forbundsvise oppgjør, er etter min mening av en slik art, at man skulle tro at de snakket i premissene for samordnet oppgjør og konkluderer med et forbundsvist oppgjør. Det er det som har skjedd i denne debatten.

Det som skjedde på Kongressen var at et forslag om å pålegge Representantskapet å gå inn for forbundsvise oppgjør, ble nedstemt, og det forslaget som ble vedtatt — som også er referert i Sekretariatets innstilling — går ut på at man ber Representantskapet om å vurdere forbundsvise oppgjør. Jeg ga klart uttrykk for i debatten på Kongressen at et slikt vedtak var unødvendig, fordi vi hver gang vi skal ha et tariffoppgjør vurderer også forbundsvise oppgjør. Jeg ga klart uttrykk for — noe Ingeborg Jacobsen også gjorde — at vi ikke tolket vedtaket på Kongressen som et pålegg til Representantskapet. Vi tolket det slik at det var en vurderingssak. Og vi i Bekledning har nå kommet til at vi ikke kan anbefale forbundsvise oppgjør, men et samordnet oppgjør.

Det er to ting som har kommet fram i debatten, som også var

fremme på Kongressen, nemlig å arbeide for at «takets» på lønnsglidningen skal bort og en bedring av garantiordningen.

Lars Skytøen henviste til at garantibestemmelsen kom inn i verkstedoverenskomsten under et forbundsvist oppgjør. Ja, det er riktig, men tror noen i denne sal at vi ville ha fått en slik garantiordning i Bekledning eller Nærings- og Nytelse ved forbundsvis oppgjør. Jeg tror det ikke! Og jeg har heller ikke noen tro på at vi i de forbund som har de virkelige lavtlønte, har noen muligheter ved forbundsvis oppgjør til å få bedret garantiordningen. Vi er også enige i at «takets» på lønnsglidningen må bort. Det gjelder ikke bare i enkelte forbund. Alle forbund i den private sektor er mer eller mindre rammet av «takets», også vårt forbund. Og vi er ikke interessert i at noen skal ha innskrenkninger i den lokale forhandlingsretten for at de lavtlønte skal få bedre lønn.

Men disse to viktige sakene er generelle for hele fagbevegelsen, og man kan ikke begrunne disse sakene og konkludere med forbundsvis oppgjør. Det er inkonsekvent, rett og slett.

Både Odd Isaksen og Einar Hysvær var inne på spørsmålet om krav til myndighetene og Norsk Arbeidsgiverforening. Jeg er helt enig i at vi har hatt utglidninger, også under samordnede oppgjør, hvor enkelte grupper har klart å oppnå høyere lønnstillegg gjennom streik eller trussel om streik. Jeg er også klar over at myndighetene ikke helt har klart å følge opp. Men i hvert fall har vi ved samordnede oppgjør kunnet stille krav til myndighetene, og fått dem delvis innfridd. Vi har kunnet stille krav til N.A.F., som også stort sett har fulgt kravet vi har stilt under samordnede oppgjør om at organisasjoner utenfor LO ikke skulle ha høyere lønnstillegg enn det som ble gitt i LO/N.A.F.-området. Men det som er helt klart er at ved et forbundsvist oppgjør vil alle stå fritt, og vi har ikke engang mulighet til å stille krav til N.A.F. og myndighetene.

Vi har ikke her tenkt på noe kombinert samordnet oppgjør, men vi må i en viss utstrekning kunne stille krav til myndighetene når det gjelder den økonomiske politikken, full sysselsetting, — og ikke minst, når det gjelder oppgjøret bl.a. for jordbruket.

Men jeg forstår flertallet slik at de tar konsekvensene av forbundsvis oppgjør, og ikke har villet stille slike krav til myndighetene.

Hysvær henviste til oppgjøret i 1974, et oppgjør jeg personlig ikke synes var særlig godt for de lavtlønte. Vi sto imidlertid i en lang tid annen og bedre økonomisk situasjon den gang enn vi gjør i

dag. Nå står vi overfor faren for stor arbeidsløshet, og det gjelder mer enn noensinne at vi tar vår del av ansvaret for den fulle sysselsettingen. Jeg tror man vil erfare at et forbundsvist oppgjør vil føre til større skjevheter lønnsmessig, og at vi også kan få en større arbeidsledighet i og med at alle skal stå fritt.

Dirigenten, *Leif Haraldseth*, ga deretter ordet til

LOs formann, *Tor Halvorsen*: — Jeg synes for såvidt ikke at debatten her tilsier den helt store oppsummering. Til det har i grunnen debatten vært for klar, og etter mitt syn, med full støtte fra det store flertallet til det opplegg som er lagt fram fra Sekretariatets flertall. Jeg vil imidlertid gjerne gå inn på noen punkter:

— Finn Nilsen tok opp utgangspunktet i Kongressens vedtak. Jeg vil gjerne understreke at Kongressens vedtak var etter innstilling fra Sekretariatet. Og hvorfor hadde så Sekretariatet den innstillingen? Jo, det var nettopp fordi vi hadde bygd opp forslaget på en slik måte at det ikke skulle komme i konflikt med våre vedtekter og de fullmakter som Representantskapet har til å fatte det endelige vedtak. Men såvidt jeg vet, er det første gang Kongressen har gitt et så klart signal som de gjorde i mai. Jeg er enig med Finn Nilsen i at det til syvende og sist er Representantskapet som skal fatte vedtaket, og det var også grunnen til at man formulerte forslaget slik det ble gjort, og at vi gikk imot det andre forslaget som klart og tydelig sa at Kongressen skulle fatte vedtak. Jeg vil gjerne understreke akkurat dette, for det er grunnen til at jeg både i innledningen og at man fra Sekretariatets side har referert til Kongressens vedtak på dette området.

— Finn Nilsen var likeledes inne på at fagbevegelsen må ta et ansvar. Selvfølgelig er det meningen vi skal gjøre det, og dette kan selvfølgelig også gjøres i et forbundsvist oppgjør. Det som videre er blitt brukt som argument mot et forbundsvist oppgjør, er spørsmålet om organisasjonene utenfor LO. Det har vært en av svakhetene — at vi har hatt en samordning innenfor Landsorganisasjonen, men våre ærede motparter har ikke vært villige til å foreta en samordning for organisasjonene utenfor LO. Når vi da opplever at sogar Rikslønnsnemnda ikke ser helheten og sørger for at denne samordningen blir ført videre, da må vi nødvendigvis reagere. Jeg synes også dette er et klart argument for at vi nå må gå inn i et forbundsvist oppgjør, i tillegg til de øvrige argumenter som ligger i Kongressens vedtak.

Arne Hasla fremmet et forslag om et *fritt* forbundsvist opp-

gjør. Jeg vet ikke hva som spesielt ligger i dette, — om det er for å understreke at forbundene skal stilles fritt. Og det skal de selvfølgelig. Men samtidig sier Arne Hasla at vi må ta utgangspunkt i kjøpekraften i 1980. Men hvis vi skulle gjøre det, så har vi jo allerede trukket opp rammer, og det ønsker vi ikke å gjøre.

Jeg tror at forslaget Sekretariatet har lagt fram, hvor vi understreker at forbundene har full anledning til å utarbeide kravene i tråd med sine respektive tariffavtaler, i aller høyeste grad understreker at man har et forbundsvist oppgjør.

Lars Haavik tok opp en del spørsmål i tilknytning til Sekretariatets uttalelse. Han hevdet at han er enig i konklusjonen, men tar blant annet opp det tredje avsnittet. Jeg tror det er riktig at vi har det avsnittet. Det er klart at når man fra Representantskapets side skal uttale seg, så skal man uttale seg på vegne av Landsorganisasjonen. Det blir selvfølgelig gjennomsnittsbetraktninger, gjennomsnittstall og vurderinger som her kommer inn i bildet. Og trekker man inn helheten for samtlige LOs områder, både den statlige, kommunale og private sektor, så tror jeg vi må erkjenne at det som står er riktig, og at vi skal være villig til å stå for det.

Haavik foreslår også å stryke «kostnadsveksten» i uttalelsen. Jeg tror også dette er galt, for jeg tror vi skal ha et ansvar her. Vi hevder å prioritere full sysselsetting, og konkurranseevnen og kostnadsveksten står i et nært forhold til den fulle sysselsetting. Jeg synes også vi skal ta dette ansvar i forbindelse med de oppgaver vi setter i forgrunnen.

Når det gjelder videre tilføyelser etter de fire punktene som er trukket opp i vedtaket, så skulle jeg anta at punktene i seg selv inneholder det som er nødvendig for å stadfeste et klart forbundsvist oppgjør. Vi skal nemlig være uhyre varsomme her. Det er en del som har vært inne på hva LO bør gjøre, og det er klart at LO vil gjøre det forbundene ber LO om. Men vi må ikke stadfeste dette i noe vedtak her i Representantskapet, for da kan vi være på full fart inn i et samordnet oppgjør. Vi må trekke en klar grense for hva vedtaket eventuelt bør gå ut på, og hva vi som organisasjon utover dette kan gjøre ved en senere anledning.

Jardar Hendricksen var inne på spørsmålet om myndighetenes ansvar, ut fra setningen om at «Representantskapet understreker at myndighetenes økonomiske politikk er avgjørende for at disse målene skal kunne realiseres». Ja, i en tid hvor vi har en regjering som klart og tydelig ønsker å kaste ethvert ansvar over på norsk fagbevegelse, så tror jeg det er riktig å understreke at

på visse områder i vår økonomiske politikk så har Regjeringen og politikerne et ansvar. Og det er dét vi forsøker å presentere, at de ikke skal løpe fra sitt ansvar om man eventuelt skulle komme i vanskeligheter. Jeg tror det er mye som tyder på at vi kan komme i vanskeligheter med den økonomiske vurdering og prioritering som den nye regjeringen legger til grunn. Da bør vi også ha sagt dette i uttalelsen fra Representantskapet.

— Ivar Ødegaard snakket om et sterkere forhold til industripolitikken, næringspolitikken og den privatiseringen som den nye regjeringen fører. For en tid siden ga Sekretariatet en uttalelse om dette. Dessverre har det ikke vært de store overskriftene i avisene, og jeg har heller ikke sett at det er blitt fulgt opp i Stortinget. Det er spørsmål man må være opptatt av, og det er klare linjer man kan trekke av den politikk Regjeringen her fører.

Jeg tror det er viktig å understreke, at selv om vi får et forbundsvist oppgjør, så har vi selvfølgelig ansvar for de lavtlønte, og at forbundene vil ta det ansvaret er jeg ikke i tvil om. Jeg tror også det er viktig å understreke at selv om vi får vedtak om forbundsvise oppgjør, så har vi ikke løst alle problemer. Oppgavene og utfordringene står foran oss, men uansett hvilken oppgjørsform vi velger, så er det Representantskapet som vedtar dette, og det er en samlet fagbevegelse som bør stå bak et slikt vedtak.

Dirigenten erklærte deretter debatten om dagsordenens punkt 3 — tariffrevisjonen 1982 — for avsluttet.

Dirigenten konstaterte at det foreligger følgende forslag som det skal voteres over: *Sekretariatets flertallsforslag, Finn Nilssens forslag, forslagene fra Lars Haavik og Arne Haslas forslag.* Dessuten et forslag om finansiering av garantitilleggene.

Dirigenten foreslo følgende votingstema:

Først settes Sekretariatets flertallsforslag opp mot Sekretariatets mindretallsforslag. Hvis Sekretariatets flertallsforslag får flest stemmer, blir Arne Haslas forslag og Lars Haaviks forslag punktvis satt opp mot Sekretariatets flertallsforslag. Og at man til slutt på eget grunnlag voterer over forslaget om finansiering av garantitilleggene.

Ingen av representantene hadde innvendinger mot dirigentens forslag til voteringsmåte.

Votering:

Sekretariatets flertallsforslag om forbundsvis oppgjørsform ble satt opp mot Finn Nilsens mindretallsforslag om samordnet oppgjør.

VEDTAK: Sekretariatets flertallsforslag ble vedtatt mot 4 stemmer.

Arne Haslas forslag lyder:

«Tariffoppgjøret 1982 må gjennomføres som frie forbundsvise oppgjør».

Dette forslaget ble satt opp mot Sekretariatets flertallsforslag.

VEDTAK: Sekretariatets flertallsforslag ble vedtatt mot 3 stemmer.

Dirigenten gjennomgikk deretter punktvis Lars Haaviks endringsforslag. Lars Haavik foreslår at 3. avsnitt i Sekretariatets flertallsforslag strykes, og at følgende setning føyes til 2. avsnitt:

«Fagbevegelsen vil ikke finne seg i en slik utvikling i Norge.»

VEDTAK: Sekretariatets flertallsforslag ble vedtatt mot 6 stemmer.

I punkt 2 i Sekretariatets flertallsforslag foreslår Lars Haavik:

«I listen over oppgaver strykes «og kostnads- ...» i linje 3.

Linje 4 strykes i sin helhet.

Ny linje 4: «Gjenvinning av den frie forhandlingsretten.»

VEDTAK: Sekretariatets flertallsforslag ble vedtatt mot 6 stemmer.

I 2. avsnitt på side 2 heter det i Sekretariatets flertallsforslag: «Representantskapet understreker at myndighetenes økonomiske politikk er avgjørende for at disse målene skal kunne realiseres.»

Lars Haavik foreslår å stryke «myndighetenes økonomiske politikk», og erstatte dette med følgende:

«fagbevegelsens egen innsats»

VEDTAK: Sekretariatets flertallsforslag ble vedtatt mot 4 stemmer.

I punkt 3 i Sekretariatets flertallsforslag om «Alminnelige vurderinger», 1. avsnitt står følgende setning: «Stort sett har oppgjørene gitt resultater i tråd med fagbevegelsens alminnelige mål.»

Lars Haavik foreslår at denne setningen utgår.

VEDTAK: Sekretariatets flertallsforslag ble vedtatt mot 4 stemmer.

Lars Haavik foreslår to tilføyelser — et nytt punkt 4.5 med følgende ordlyd:

«Representantskapet vil markere sitt prinsipielle standpunkt mot bruk av tvungen voldgift.»

VEDTAK: Lars Haaviks forslag ble forkastet mot 20 stemmer.

Lars Haaviks forslag til et nytt punkt 4.6:

«Representantskapet henstiller til Riksmeklingsmannen å ikke benytte den anledning han har til å koble avstemningene i oppgjøret.»

Tor Halvorsen ba om ordet, og sa at han hadde glemt å kommentere ovennevnte forslag fra Lars Haavik: — Representantskapet har nå vedtatt et forslag om forbundsvise oppgjør, og det er da helt klart at man fra vår side også ønsker forbundsvise avstemninger. Vi skal gi klar beskjed til Riksmeklingsmannen om dette dersom han foreslår kobling av avstemningene.

Man voterte deretter over Lars Haaviks forslag til tilføyelse.

VEDTAK: Lars Haaviks forslag ble forkastet mot 5 stemmer.

Lars A. Myhre, Norsk Olje- og Petrokjemiforbund, ba om ordet til forretningsordenen, og foreslo at Sekretariatets flertallsinnstilling ble tatt opp til votering samlet, idet det under avstemningene over de forskjellige punktene hadde vært et svært lite mindretall. Han syntes det måtte være viktig at man kom ut av avstemningene med et mest mulig enstemmig vedtak.

Dirigenten var enig i forslaget fra Lars A. Myhre om en endelig votering over Sekretariatets flertallsforslag etter alle særvoteringene.

VEDTAK: Sekretariatets flertallsforslag ble vedtatt mot 4 stemmer.

Det gjensto da bare å votere over det framlagte forslag til finansiering av garantitilleggene, som konkluderer med følgende:

«1) Lavlønnsfondet må over et visst tidsrom erstattes av lønnstillegg som fullt ut bæres av de enkelte bedrifter. LO må ta kontakt med N.A.F. med sikte på en prinsippavtale om avvikling av Lavlønnsfondet over en 3—4-årsperiode. Forhandlingene må gjennomføres slik at de ikke forstyrrer forhandlingene om tariffrevisjonen 1982.

2) De avtaleområder innenfor private og kooperative virksomheter som ikke har solidaritetstrekk til Lavlønnsfondet som en del av tariffavtalen, må søke å innarbeide trekkordningen ved vårens tariffrevisjon.»

VEDTAK: Sekretariatets forslag til finansiering av garantitilleggene ble enstemmig vedtatt. Representant nr. 93 — Anna Marie Nes — ville ha protokollført at hun unnlot å stemme.

Dirigenten ga deretter ordet til LOs formann for avslutning av møtet.

Tor Halvorsen ba om fullmakt fra Representantskapet til å legge protokollen fra representantskapsmøtet fram for Sekretariatet for godkjennelse.

Dette ble godkjent.

Tor Halvorsen: — På vegne av administrasjonen og Sekretariatet vil jeg få takke Representantskapet for en saklig debatt om et viktig emne. Tariffrevisjonen vil alltid være en viktig faktor i vårt arbeid. Det er også viktig at vi har bred enighet bak de vedtak som blir fattet, noe vi kan si vi har i dag. Det er selvfølgelig ikke bare vedtakene som teller, men den jobben som nå skal gjøres ute i grunnorganisasjonene og i forbundene. Landsorganisasjonen skal selvfølgelig være behjelpelig i den grad forbundene ønsker at vi skal trekkes inn.

— Jeg understreker igjen hva forbundsvis oppgjør er og hvordan dette bør gjennomføres. Jeg tror det er veldig viktig at vi alle legger oss på sinne, at når vi nå har fattet vedtak om forbundsvis oppgjør, mot bare fire stemmer, må vi alle forsøke å gjennomføre og realisere et forbundsvist oppgjør.

Det er ikke lenge til Representantskapet igjen må tre sammen. Vi hadde planlagt å kunne framlegge utkast til ny hovedavtale

på dette møtet, men på grunn av vanskeligheter med å få til de avsluttende møter med Norsk Arbeidsgiverforening, har vi ikke klart å få ferdig de endelige dokumentene. Sekretariatet har derfor allerede vedtatt at de vil innkalle Representantskapet til et nytt møte 26. januar for å behandle forslaget til ny hovedavtale for de kommende fire år.

Til slutt, tusen takk for dette møtet. Jeg ønsker dere alle og deres familier en riktig god jul og et godt nytt år, sa Tor Halvorsen til slutt.

Møtet ble avsluttet kl. 16.10.

NAVNELISTE

Følgende representanter møtte:

Norsk Forbund for Arbeidsledere og Tekniske Funksjonærer:
Arne Aasvistad, Olav Markussen og Ingwald Hansen.

Norsk Arbeidsmandsforbund:

Knut Westgård, Ingvald Strømhaug, Alf Johansen, Åge Kristiansen, Magne Bakken, Reidun Johansen og Bjørn Enge.

Norsk Barnevernpedagogforbund:

Bjørn Christiansen.

Norsk Befalsforbund:

Theodor Theodorsen.

Bekledningsarbeiderforbundet:

Anders Brevik, Oddrun Iversen og Ingeborg Jacobsen.

Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund:

Kjell Martinsen, Villy Jacobsen, Knut Mansås, Willie Kristensen, Lars Eide og Randolph Vikan.

Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund:

Gunnar Grimnes, Gunnar Andersen og John Erik Eriksen.

Norsk Fengselstjenestemannsforbund:

Reidar Albertsen.

Norsk Grafisk Forbund:

Per Thorkildsen, Kåre Eriksen og Kjell Christoffersen.

Norsk Gullsmedarbeiderforbund:

Kåre Dalberg.

Handel og Kontor i Norge:

Sidsel Bauck, Hilmar Olsen, Anne-Grethe Hansen, Egil Bøckman, Erling Hansen, Inger Johanne Johansen og Harald Brattebø.

Hotell- og Restaurantarbeiderforbundet:

Arne Løken og Erling Oen.

Norsk Jernbaneforbund:

Leif Thue, Jan Johansen og Ove Dalsheim.

Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund:

John Stene, Harald Hansen, Svenn Eriksen, Finn Andersen, Steinar Eidsvik, Einar Andersen og Gunvor Løver.

Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund:

Olav Støylen, Olav Kjøbstad, Helge Paulsen, Erling Ask, Olav Fjærestad og Ole Willy Strandhagen.

Norsk Kommuneforbund:

Torger Oxholm, Bjarne Agdestein, Reidar Karlsen, Gerd Landfald-Nielsen, Gunnar Bertelsen, Aud Blattman og Willy Davidsen

Lensmannsetatens Landslag:

Roald Tønnes.

Norsk Lokomotivmannsforbund:

Gunnar Tønder.

Norsk Musikerforbund:

Sigurd Lønseth.

Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund:

Rolf Frøysland, Sigurd Teigen, Leif Lund, Svein Fjellheim og Rolf Svestad.

Norsk Olje- og Petrokjemiforbund:

Lars A. Myhre.

Norsk Papirindustriarbeiderforbund:

Arne Marthinsen og Oddvar Amundsen.

Postfolkenes Fellesforbund:

(består av Den norske Postorganisasjon og Norsk Postforbund)
Anders Renolen, DNP, Odd Alnæs, DNP, og Arthur Bauge, NP.

Norsk Sjømannsforbund:

Edvin Ramsvik, Kåre Kjæraas, Bernt Midtbø og Olav Bjørkelund.

Norsk Skog- og Landarbeiderforbund:

Einar Engseth.

Norsk Sosionomforbund:

Lars Haavik.

Norsk Sufflørforbund:

Karin Macé.

Telefolkenes Fellesforbund:

(Består av Norsk Tele Tjeneste Forbund og Telegrafmennenes Landsforbund)
Ove Ragnar, NTTF, Olav Solheim, NTTF, og Odd-Kåre Kvalheim, NTMF.

Norsk Tjenestemannslag:

Johnny Jacobsen, Bjarne Ingøy, Bjarne Breistein, Anna Marie Nes, Gerd Raaer, Kari Pedersen og Tørris Markussen.

Norsk Transportarbeiderforbund:

Kai O. Finstad, Jann O. Johansen og Odd Bach.

Norsk Treindustriarbeiderforbund:

Anton Solheim.

FYLKENES REPRESENTANTER:

Akershus Fylke:

Odd M. Lundquist

Aust-Agder Fylke:

Arne Hasla.

Buskerud Fylke:

Roar Flaathen.

Finnmark Fylke:

Ivar Nilsen.

Hedmark Fylke:

Leif Berg.

Hordaland Fylke:

Håkon Holgernes.

Møre og Romsdal fylke:

Inge Halseth.

Nordland Fylke:

Arna Karlsson.

Oppland Fylke:

Tron Strand.

Oslo Fylke:

Ivar Ødegaard.

Rogaland Fylke:

Johnny Mageland.

Sogn og Fjordane Fylke:

Magne Hauge.

Telemark Fylke:

Rino Olsen.

Troms Fylke:

Ann Jorid Thingvold.

Nord-Trøndelag Fylke:

Terje Mogren.

Sør-Trøndelag Fylke:

Kåre Rasmussen.

Vest-Agder Fylke:

Magne Raamundsen.

Vestfold Fylke:

Kjell Pedersen.

Østfold Fylke:

Jardar Hendricksen.

Sekretariatet:

Tor Halvorsen, Leif Haraldseth, Svein-Erik Oxholm, Liv Buck, Harald Øveraas, Finn Nilsen, Odd Isaksen, Kåre Hansen, Lars Skytøen, Arthur Svensson, Arne Born, Einar Hysvær, Henrik Aasarød og Walter Kolstad.

Varerepresentanter til Sekretariatet:

Harriet Andreassen, Ole Knapp, Yngve Hågensen, Jan Balstad, Disse møter som varerepresentanter for formann, nestformann, hovedkasserer og 1. sekretær), Roar Helgesen, Else Ørbæk, Sverre Kortvedt, Arild Kalvik, Rolf Hauge, Svein Morgenlien og Olaf Axelsen.

Statstjenestemannskartetlet:

Albert Uglem.

LOs Kvinnesekretær:

Evy Buverud Pedersen.

Revisjonsutvalget:

Storm Lundberg og Wenche Paulsrud.

DISTRIKTSKONTORENE:

LOs Distriktskontor i Arendal:

Arild Stokken.

LOs Distriktskontor i Bergen:

Olav Lero og Rolf Solberg Thorsen.

LOs Distriktskontor i Bodø:

Hans Nordahl Jensen og Odd M. Bakkejord.

LOs Distriktskontor i Drammen:

Thorbjørn Hagen.

LOs Distriktskontor i Førde:

Bjarne Hjelmeland.

LOs Distriktskontor i Gjøvik:

Age V. Nordby.

LOs Distriktskontor i Hamar:

Aage Søgård.

LOs Distriktskontor i Kirkenes:

Leif Laurila.

LOs Distriktskontor i Kristiansand:

Gudmund Gyberg.

LOs Distriktskontor i Molde:

Johnny Røed.

LOs Distriktskontor for Oslo og Akershus:

Øivind Hvattum.

LOs Distriktskontor i Porsgrunn:

Harald E. Olsen og Gerhard Lunde Larsen.

LOs Distriktskontor i Sarpsborg:

Rolf-Thore Hildebrandt.

LOs Distriktskontor i Stavanger:

Erling Høiland.

LOs Distriktskontor i Tromsø:

Svein Rasmussen.

LOs Distriktskontor i Trondheim:

Rikhard Haugen og Kjell Flønes.

LOs Distriktskontor i Tønsberg:

Roar Løver.

LOs Administrasjon:

Egil Ahlsen, Gunnar Andersen, Tor Andersen, Tor Harald Berg, Per Brannsten, Artur Bruflat, Lars Buer, Johan-Ludvik Carlsen, Karl Nandrup Dahl, Kai Ekanger, Knut Endreson, Sverre Englund, Svein Fjæstad, Arne Furubråten, Rune Gerhardsen, Øistein Gulbrandsen, Ragnhild Hagen, Steinar Halvorsen, Harry O. Hansen, Solveig Johansson, Bjørn Kolby, Jan Olav Lajord, Ragnar Røberg Larsen, Kjell Lien, Sverre Mitsem, Knut Nilsen, Mirjam Nordahl, Ingunn Olsen, Børre Pettersen, Stein Reegård, Knut Ribbu, Odd Harald Røst, Ulf Sand, Kaare Sandegren, Thorvald Stoltenberg, Arne G. Strangel, Jan B. M. Strømme, Sven Tjernshaugen, Richard Trælnes, Vesla Vetlesen og Kay Olav Winther.

Samarbeidskomitéen DNA-LO:

Gro Harlem Brundtland, Einar Førde, Ivar Leveraas og Gunnar Berge.

SPESIELT INNBRUDTE:

Parelius Mentsen og Einar Strand.

Referent:

Berit Henriksen.

